ODBORNÝ BANKOVÝ ČASOPIS
SEPTEMBER 2001
ROČNÍK 9

BANKING JOURNAL
SEPTEMBER 2001
VOLUME IX

BIATEC

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA

NATIONAL
BANK OF
SLOVAKIA

9

Prehľad vzdelávacích podujatí Inštitútu bankového vzdelávania NBS na IV. štvrťrok 2001

Názov vzdelávacieho podujatia	Dátum
OKTÓBER	
Odhaľovanie falzifikátov	1. – 2.
Analýza bankových rizík	2. – 3.
Vedenie ľudí v krízových situáciách a stavoch	2. – 3.
Grafológia II	3. – 5.
Daň z pridanej hodnoty uplatňovaná v podmienkach banky	8. – 10.
Bankový controlling	8. – 10.
Analýza termínových operácií	8. – 11.
Riadenie času	9. – 10.
Falšovanie a pranie špinavých peňazí	10. – 11.
Vnútorný bankový audit	15. – 17.
Základy bankového účtovníctva V	16.
Banková, finančná a ekonomická nemčina	16.10. – 20.11.
Asertívne vedenie rozhovorov I	17. – 19.
Daň z príjmov – vybrané oblasti	18.
Účtovná závierka bánk podľa medzinárodných účtových štandardov	18. – 20.
Finančný manažment I	22. – 25.
Zahraničný platobný styk II	22. – 26.
Rozvoj osobnosti a schopností bankového pracovníka I	23. – 25.
Peňažné a devízové trhy	24. – 26.
Elektronické bankovníctvo	29. – 30.
NOVEMBER	
Ohodnocovanie nehnuteľného majetku II – na bankové účely	5. – 6.
Efektívna prezentácia, vystúpenie	7. – 8.
Ekonomická analýza banky	12. – 14.
Banking English Workshop	13. – 15.
Úverová analýza	14. – 16.
VISA Introduction e – commerce	14. – 16.
Základy bankového účtovníctva VI	19. – 20.
Analýza dlhopisov	19. – 22.
Ochrana utajovaných skutočností v bankových informačných systémoch	21.
Asertívne vedenie rozhovorov II	21. – 23.
Zmenka v zahraničnom platobnom styku	26. – 27.
Riadenie nákladov v banke	26. – 30.
Finančné riziká banky a ich riadenie	27. – 28.
Rozvoj osobnosti a schopností bankového pracovníka II	27. – 29.
Zákon o ochrane vkladov	28.
DECEMBER	
Ako predchádzať podvodom s bankovými platobnými kartami	4.
Konflikty a ich riešenie II	4. – 5.
Finančný manažment II	17. – 19.
Ohodnocovanie nehnuteľného majetku III – na bankové účely	17. – 19.
Základy bankového účtovníctva VII	18.

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

1. strana obálky/ Front Cover:

Sídlom Národnej banky Dánska je nová moderná budova navrhnutá architektom Arne Jacobsenom. Rozsiahla stavba bola budovaná po etapách, so začiatkom v roku 1965. V prvej etape bola postavená tlačiareň bankoviek a cenín. Po smrti Arne Jacobsena v marci 1971 prevzali stavebný projekt H. Dissing a O. Weitling. Nová budova národnej banky bola dokončená koncom roku 1978. Jej fasáda je z neopracovaného kameňa, skla a hliníka. Koncová a fasádová stena je na úrovni prízemia obložená svetlošedým nórskym mramorom. Okenné tabule sú z troch vrstiev. Vrchná vrstva je zo skla odrážajúceho slnečné lúče, stredná je z priehľadného a vnútorná z temperovaného skla.

The seat of the National Bank of Denmark is a new modern building designed by the architect Arne Jacobsen. The extensive building was constructed in stages, commencing in 1965. The first stage comprised the construction of a new note printing works. After Arne Jacobsen's death in March 1971, the architects H. Dissing and O. Weitling took over the building project. The Nationalbank's new building stood completed at the end of 1978. The facade of the building is of unhewn stone, glass and aluminium. The end wall and the facade wall at ground-floor level are covered with light, grey-toned Norwegian marble. The glass panes consist of three layers of glass. The outermost pane is of sun-deflecting glass, the middle pane is of clear glass and the innermost pane of tempered glass.

BIATEC
Odborný bankový časopis
september 2001

Vydavateľ / Published by:
Národná banka Slovenska
National Bank of Slovakia

Redakcia / Editorial Staff:
šéfredaktorka / Editor in Chief
Mgr. Soňa Babincová ☎ 5953 3542
zástupkyňa šéfredaktorky / Editor
Ing. Alica Polónyiová ☎ 5953 3544
výtvarná redaktorka / Graphics Editor
Anna Chovanová ☎ 5953 3543

Adresa redakcie / Editorial Office:
Národná banka Slovenska
redakcia BIATEC
Štúrova 2, 813 25 Bratislava
tel.: 5953 3542, 5953 3543, 5953 3544,
tel./fax: 529 68 524
Internet: http://www.nbs.sk

Objednávky na inzerciu prijíma redakcia / Advertising Office: ☎ 5953 3543

Počet vydaní: 12-krát do roka

Cena výtlačku:
19,10 Sk vrátane DPH + poštovné

Ročné predplatné:
229 Sk vrátane DPH + poštovné

Tlač / Printed by:
i + i print, spol. s r.o.
Mlynské Luhy 27, 821 05 Bratislava

Objednávky na predplatné a reklamácie prijíma / Subscription:
Privátna novinová služba, a. s.,
Záhradnícka 151, 821 08 Bratislava
Distribúcia: Expedičné stredisko, Versus, a. s., Košická 1, Bratislava 1.

Termín odovzdania rukopisov:
3. 9. 2001

Dátum vydania: 17. 9. 2001

Registračné číslo: MK SR 698/92
ISSN 1335 - 0900

Foto na obálke: archív
Dánska národná banka, budova ústredia
The National Bank of Denmark, the main building

NBS ANALYZUJE EFEKTÍVNOSŤ PEŇAŽNÉHO OBEHU

(DISKUSIA O OPODSTATNENOSTI HALIEROVÝCH MINCÍ)

Národná banka Slovenska (NBS) má ako emisná banka štátu na základe zákona o NBS výhradné právo vydávať bankovky a mince a riadiť peňažný obeh. NBS pravidelne vyhodnocuje nákladovosť obehu jednotlivých bankoviek a mincí. Výsledky analýzy peňažného obehu, resp. obehu halierových mincí v nominálnej hodnote 0,10 Sk, 0,20 Sk a 0,50 Sk ukazujú na narastajúce finančné náklady na ich výrobu a obeh vrátane nákladov na ich spracovanie, skladovanie, distribúciu a nevyhnutných spoločenských nákladov.

Národná banka Slovenska s cieľom udržať zdravý peňažný obeh uvažuje o racionalizácii obehu halierových mincí zrušením jedného, dvoch alebo i všetkých troch halierových nominálov.

Vzhľadom na to, že uvedený zámer svojím charakterom zasahuje do viacerých oblastí súvisiacich s hotovostným peňažným obehom, NBS bude konzultovať túto problematiku so zástupcami štátnej správy, profesijných zväzov a združení, ako aj s podnikateľskými subjektmi. Svoj názor však môžu vyjadriť aj občania.

Všeobecné informácie: (halierové a korunové mince)

- v rokoch 1993 – 2000 bolo vyrazených 1,05 mld. kusov obehových mincí,
- náklady na ich výrobu a dodávku predstavovali sumu 671,5 mil. Sk (z toho náklady na razbu halierových mincí v rokoch 1993 – 2000 boli 196 mil. Sk),
- podiel obehových mincí na celkovej nominálnej hodnote peňazí v obehu je 0,68 %,
- na jedného obyvateľa SR pripadá takmer 108 kusov halierových mincí, pričom ich celková hodnota na jedného obyvateľa je 23 Sk (údaj ku koncu roku 2000),
- približne polovica halierových mincí sa dostáva do obehu len raz (t. j. halierové mince sa vydajú do obehu a evidenčne v ňom zostávajú, reálne sa však na obehu nezúčastňujú).

NBS pri tomto zámere vychádza z nasledujúcich kritérií:

a) hodnoty reálnych peňažných zostatkov halierových mincí (reálnej hodnoty halierových mincí),
b) nákladov na razbu halierových mincí,
c) nákladov na spracovanie halierových mincí,
d) aproximácie slovenskej meny k euru, prípadne k ostatným európskym menám.

Hodnota reálnych peňažných zostatkov halierových mincí. V dôsledku inflácie bol od roku 1993 zaznamenaný výrazný pokles hodnoty reálnych peňažných zostatkov (reálnej hodnoty) halierových mincí. Táto hodnota sa v porovnaní s nákladmi na ich razbu postupne znižovala a v roku 2000 bola v priemere štvornásobne nižšia.

Náklady na výrobu a dodávku peňazí

Priemerné ročné celkové náklady za rok 2000 a za 1. polrok 2001 na razbu halierových mincí sú 28 mil. Sk. Ich celková nominálna hodnota je 15 mil. Sk. Zatiaľ čo v prípade korunových mincí sú náklady na ich razbu nižšie v porovnaní s nominálnou hodnotou, u mincí najnižších nominálnych hodnôt (0,10 Sk, 0,20 Sk, 0,50 Sk) je to opačne. Rozdiel medzi celkovými nákladmi na výrobu a dodávku halierových mincí a ich nominálnou hodnotou sa každoročne zvyšuje. V minulom roku NBS zaplatila za každý vyrobený 50-halierník 0,63 Sk, za 20-halierník 0,34 Sk a za 10-halierník dokonca 0,29 Sk, čo je takmer trojnásobok jeho nominálnej hodnoty.

Analýza cien materiálov na obehové mince, ako i cien razby rôznych mincovní potvrdila, že náklady na ich razbu nie je možné znížiť výberom iných mincovní, ani použitím iných vhodných známych a dostupných materiálov pri ich výrobe.

Náklady na spracovanie mincí

V rokoch 1993 – 2000 bolo spracovaných približne 2,27 mld. mincí (prevažná časť mimo NBS). Predpokladané náklady na spracovanie celkového množstva halierových mincí v roku 2001 pri zachovaní cenovej úrovne roku 2000 by boli približne 8,2 mil. Sk.

Racionalizácia peňažného obehu

V prípade zrušenia halierových mincí v peňažnom obehu je možné uplatniť viacero alternatív:

a) zrušiť naraz všetky halierové mince,
b) jednotlivé nominály zrušiť postupne.

Tieto možnosti budú tiež predmetom diskusií so zainteresovanými inštitúciami.

Z ekonomického hľadiska by sa najväčšia úspora nákladov dosiahla pri zrušení všetkých halierových mincí naraz. Celkové ročné zníženie nákladov by tak predstavovalo sumu 28,6 mil. Sk. Najmenej efektívne by bolo zrušenie platnosti len 0,10 Sk.

Možné dopady na infláciu

Výška inflačných vplyvov závisí od dvoch faktorov:

1. od použitia metódy pri zaokrúhľovaní cien tovarov,
2. od zvolenej alternatívy zrušenia halierových mincí.

NBS predpokladá zaokrúhľovanie cien konečných súm nákupov, nie jednotlivých druhov tovaru. Táto metóda by pri zrušení všetkých halierových mincí naraz nevyvolala potrebu úpravy softvérového vybavenia v najviac používaných registračných pokladniciach. Pri uplatnení takejto metódy pri zrušení všetkých nominálov halierových mincí naraz NBS predpokladá len zanedbateľný vplyv na infláciu.

Výhody zrušenia halierových mincí:

- úspora nákladov na razbu,
- úspora nákladov na ich spracovanie,
- úspora nákladov pre obchodníkov v súvislosti so spracovaním peňazí,
- zjednodušenie hotovostného peňažného obehu v obchodnej sieti.

Názory na zámer centrálnej banky zrušiť halierové mince môže každý občan Slovenskej republiky vyjadriť na adrese: Národná banka Slovenska, Štúrova ul. č. 2, 813 25 Bratislava, fax: 5953 2879, prípadne na internetovej adrese NBS: webmaster@nbs.sk

DESAŤ ROKOV PÔSOBENIA INŠTITÚTU BANKOVÉHO VZDELÁVANIA NÁRODNEJ BANKY SLOVENSKA

Ing. Dušan Garay, CSc.

Prvého septembra zavŕšil Inštitút bankového vzdelávania NBS desiaty rok svojho pôsobenia v slovenskom bankovom sektore. Za uvedené obdobie sa etabloval na kvalifikované profesionálne pracovisko s rozvinutou medzinárodnou spoluprácou.

Inštitút bol založený 1. septembra 1991 rozhodnutím vedenia Štátnej banky československej. Od začiatku pôsobenia inštitútu bola jeho hlavným poslaním odborná príprava a zvyšovanie kvalifikácie bankových pracovníkov, ako aj zabezpečovanie kvalifikovaného transferu vyspelého bankového know-how do slovenského bankového sektora.

Činnosť inštitútu bola pôvodne zabezpečovaná dvoma vzdelávacími strediskami v Prahe a v Bratislave, ktoré pôsobili a rozvíjali svoju činnosť v jednotlivých národných bankových sektoroch v organizačnom začlenení ústredí ŠBČS pre Českú republiku a Slovenskú republiku.

Oficiálne otvorenie účelovo vybavených priestorov Inštitútu bankového vzdelávania 1. októbra 1992 vytvorilo priaznivé podmienky na jeho aktívnejší a intenzívnejší rozvoj v súlade so vzdelávacími potrebami bankového sektora. Od vzniku samostatnej slovenskej centrálnej banky – Národnej banky Slovenska 1. januára 1993 – je inštitút jej organizačnou súčasťou.

Od začiatku fungovania inštitútu najmä v súvislosti s transferom nových poznatkov a praktických skúseností z vyspelých bankových systémov do domáceho, formujúceho sa bankového prostredia bola významnou súčasťou jeho aktivít široká medzinárodná spolupráca. Pomoc a podpora zahraničných vládnych fondov formou spolupráce so špičkovými zahraničnými odborníkmi bola neoceniteľná najmä v začiatkoch nástupu rýchleho rozvoja bankového sektora ako dôležitej súčasti ekonomických transformačných procesov.

V rámci medzinárodnej spolupráce patrila k najvýznamnejším pomoc Ministerstva financií USA, ktoré od počiatku výrazne podporovalo myšlienku založenia inštitútu. Prostredníctvom firmy KPMG Peat Marwick, resp. neskôr Americkej agentúry pre medzinárodný rozvoj (USAID) a iných amerických inštitúcií americká vláda podporila a v spolupráci s inštitútom uskutočnila celkom 106 kvalitných a úspešných odborných vzdelávacích podujatí, ktoré absolvovalo 2368 účastníkov – pracovníkov slovenského bankového sektora.

Z odborného hľadiska boli tieto vzdelávacie podujatia zamerané na takmer všetky oblasti bankovníctva. Osobitne však vynikli špecializované kurzy zamerané na riadenie úverového portfólia, riadenie aktív a pasív, ako aj podujatia využívajúce formu simulácie Bank Exec a pod.

V rámci americkej pomoci mala významné miesto aj odborná poradenská činnosť zameraná na skvalitnenie vlastnej činnosti inštitútu, ako aj špeciálny vzdelávací program Bankers Abroad, ktorý umožnil slovenským bankovým odborníkom štúdium na amerických univerzitách a následne odbornú prax vo vybraných

Počet podujatí organizovaných v spolupráci so zahraničnými partnermi v rokoch 1991 – 30. 6. 2001

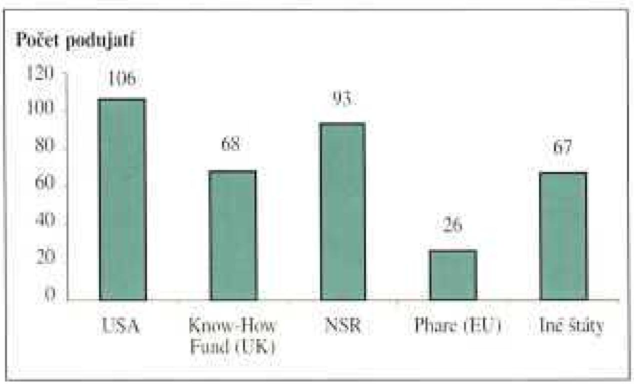

Počet účastníkov vyškolených na podujatiach organizovaných v spolupráci so zahraničnými partnermi v rokoch 1991 – 30. 6. 2001

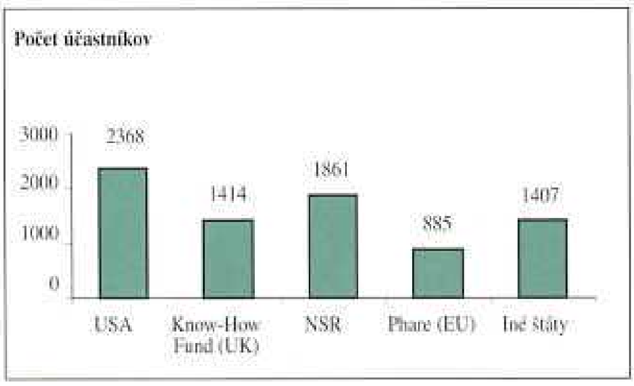

komerčných bankách USA. Slovenskí bankoví pracovníci tak dostali možnosť nielen oboznámiť sa s americkým bankovým prostredím a podnikaním, ale nadviazať aj užitočné kontakty s americkými kolegami.

Ďalším dôležitým zahraničným partnerom, s ktorým inštitút spolupracoval od svojho vzniku, bol britský Know-how fond. S podporou tohto fondu inštitút uskutočnil 68 vzdelávacích podujatí, v ktorých bolo vyškolených 1 414 bankových pracovníkov so zameraním na prípravu bankového manažmentu, vybraných skupín bankových špecialistov, ako aj jazykovú prípravu zameranú na bankovú a finančnú angličtinu.

V rámci britskej pomoci zohrali významnú úlohu špecializované manažérske programy Executive Management Development Program a Executive Development Program.

Dôležitú pomoc pre inštitút predstavovala tiež spolupráca s KPMG Düsseldorf s podporou vlády Severného Porýnia-Vestfálska, ako aj spolupráca s ďalšími nemeckými inštitúciami s podporou vlády Nemeckej spolkovej republiky (Banková akadémia, Spoločnosť pre podporu búrz v strednej a východnej Európe).

Spolupráca s nemeckými inštitúciami bankového a finančného vzdelávania bola orientovaná najmä na prípravu bankových špecialistov, ako aj prípravu lektorov z radov domácich bankových odborníkov pre ich ďalšie pôsobenie v inštitúte a v rámci vnútrobankových vzdelávacích systémov. Popri celkovom počte 93 vzdelávacích podujatí realizovaných v spolupráci s nemeckými vzdelávacími inštitúciami, ktoré absolvovalo 1 861 účastníkov, bola táto spolupráca orientovaná tiež na oblasť systémového skvalitňovania bankového vzdelávania.

Zavŕšením týchto aktivít bol program Akreditácia bankového vzdelávania, ktorý bol v roku 2000 úspešne ukončený vypracovaním koncepcie akreditačného systému v rámci slovenského bankového sektora a zriadením Akreditačnej komisie bankového sektora Slovenskej republiky pre ďalšie odborné vzdelávanie.

Významným prínosom pre pôsobenie inštitútu bola tiež spolupráca v rámci programu Európskej únie PHARE so zameraním na odbornú prípravu bankových špecialistov a v posledných rokoch decénia aj na prípravu dištančnej formy štúdia s orientáciou na bankových manažérov a bankových špecialistov.

Na tomto projekte spolupracoval inštitút so zahraničným konzorciom, a to s portugalským Inštitútom bankového vzdelávania, s francúzskym Centrom pre prípravu bankárov a s rakúskou Finančnou akadémiou. V súčasnosti inštitút samostatne a veľmi úspešne využíva získané know-how dištančnej formy štúdia ako trvalú súčasť svojich vzdelávacích aktivít. Pre jednotlivé vzdelávacie podujatia realizované dištančnou formou pripravil inštitút rad špecializovaných učebných textov, ktoré svojím charakterom spracovania a odbornou úrovňou predstavujú výnimočný edičný prínos v oblasti odbornej bankovej a finančnej literatúry.

Účasť predstaviteľov vedenia NBS na slávnostnom odovzdávaní osvedčenia absolventom dištančného štúdia Bankový manažment v r. 1999.

▶ *Udelenie certifikátu IBV podľa európskej normy systému riadenia kvality ISO 9001 certifikačnou spoločnosťou Bureau Veritas Quality International v r. 2000.*

Ustanovujúce zasadnutie Akreditačnej komisie bankového sektora SR pre ďalšie odborné vzdelávanie v januári 2001. ▼

◀ *Odovzdávanie osvedčenia absolventom dištančného štúdia Účtovníctvo bánk, Zahraničný platobný styk a Riadenie rizika úverového procesu v r. 2001.*

Počet podujatí organizovaných v spolupráci so zahraničnými partnermi v rokoch 1991 – 30. 6. 2001

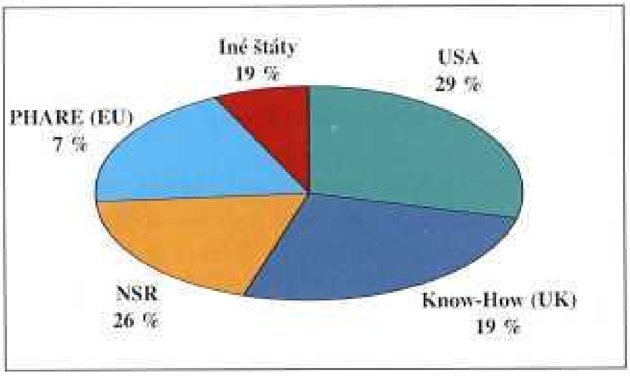

Počet účastníkov vyškolených na podujatiach organizovaných v spolupráci so zahraničnými partnermi v rokoch 1991 – 30. 6. 2001

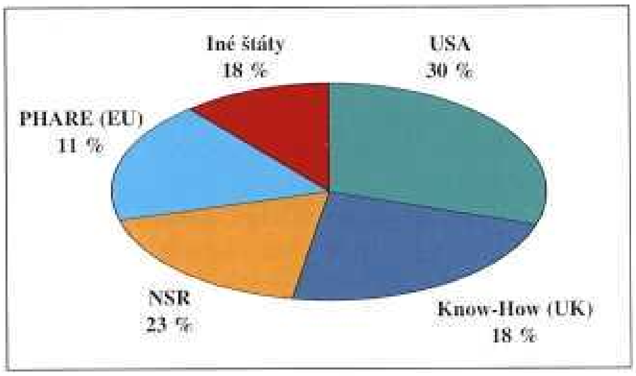

Štruktúra vzdelávacích podujatí podľa zamerania za obdobie rokov 1991 – 30. 6. 2001

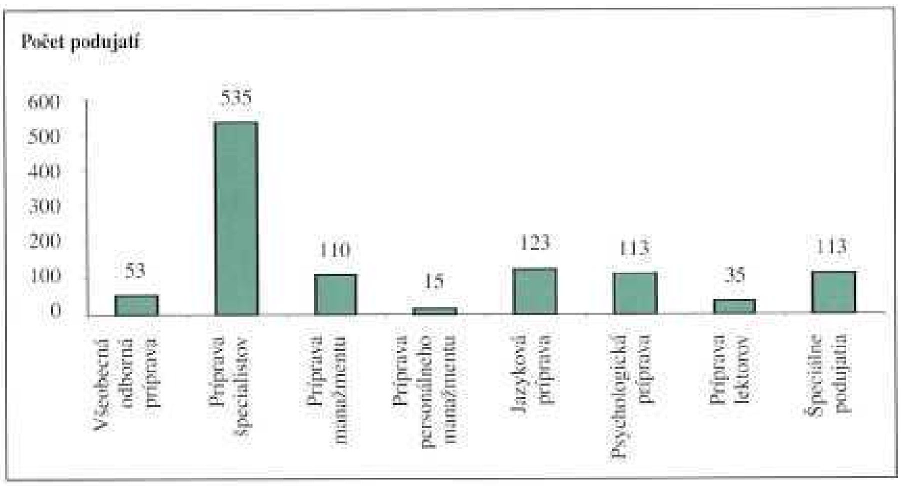

Celkový počet účastníkov na vzdelávacích podujatiach IBV podľa zamerania za obdobie rokov 1991 – 30. 6. 2001

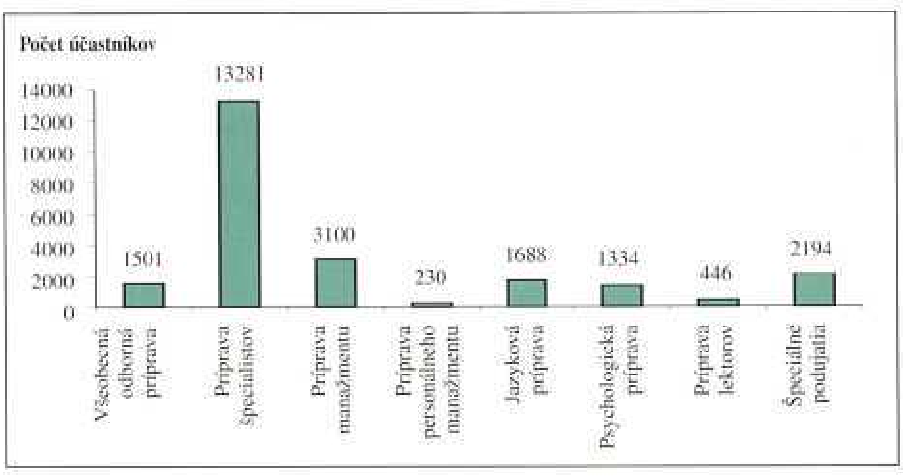

V ôsmich vzdelávacích podujatiach realizovaných dištančnou formou a akreditovaných Ministerstvom školstva SR sa doteraz na inštitúte vyškolilo 476 bankových manažérov, účtovníkov, úverových pracovníkov a bankových špecialistov v oblasti zahraničného platobného styku a získalo osvedčenia o nadobudnutom vzdelaní s celoštátnou platnosťou.

V súčasnosti inštitút začal už zúročovať svoje skúsenosti s prípravou a realizáciou dištančnej formy štúdia pri poradenskej činnosti pre Národné centrum pre prípravu bankových pracovníkov Ukrajiny v Kyjeve.

V priebehu uplynulých desiatich rokov v rámci medzinárodnej spolupráce inštitút spolupracoval tiež s Belgickou bankovou asociáciou, Inštitútom medzinárodných finančných služieb v Montreale, Japonským centrom pre medzinárodné financie v Tokiu a ďalšími odbornými zahraničnými pracoviskami.

Inštitút je tiež členom Európskej siete inštitúcií bankového vzdelávania (EBTN), čo mu umožňuje získať užitočné kontakty a prehľad o najnovších trendoch v oblasti bankového vzdelávania s možnosťou spolupráce a využitia skúseností zahraničných partnerov.

K významným aktivitám inštitútu za uplynulé obdobie patrilo tiež postupné budovanie odbornej knižnice, ktorej fondy – odborné publikácie, periodiká a videosúbory – sú prístupné nielen pre účastníkov vzdelávacích podujatí, ale aj pre ostatných pracovníkov bankového sektora. Fondy knižnice boli postupne rozširované aj za podpory zahraničných vládnych fondov USA, Veľkej Británie, Nemeckej spolkovej republiky a Európskej únie.

Dôležitou súčasťou stratégie rozvoja inštitútu počas doterajšieho desaťročného obdobia bolo budovanie lektorského zboru z radov domácich odborníkov – pracovníkov bánk, finančných inštitúcií, vysokých škôl a pod., s cieľom dosiahnuť odbornú nezávislosť od časovo limitovanej zahraničnej pomoci. Kým napríklad v rokoch 1991 – 1995 predstavovala účasť zahraničných lektorov na vzdelávacích aktivitách inštitútu rozhodujúci podiel, v nasledujúcich rokoch a najmä v súčasnosti zohrávajú rozhodujúcu úlohu domáci lektori. Inštitút však naďalej využíva spoluprácu s osvedčenými zahraničnými odborníkmi pre vybrané špecializované oblasti bankovníctva.

Počas uplynulého desaťročného obdobia realizoval inštitút celom 1097 vzdelávacích podujatí, ktoré absolvovalo 23 774 účastníkov – pracovníkov slovenského bankového sektora, ako aj ďalších finančných a ostatných inštitúcií. Z uvedeného počtu uskutočnil inštitút 67 % vzdelávacích podujatí s vlastnými lektormi z radov domácich odborníkov, t. j. bez zahraničnej spolupráce.

Z hľadiska obsahovej štruktúry rozhodujúci podiel mali vzdelávacie podujatia určené na prípravu a zvyšovanie odbornej úrovne bankových špecialistov (48,7 %). Osobitná pozornosť v rámci aktivít inštitútu bola však venovaná aj príprave a zvyšovaniu odbornej úrovne bankového manažmentu. Jednotlivé programy úspešne absolvovalo 3100 riadiacich pracovníkov strednej a vyššej úrovne riadenia.

Ostatná časť aktivít inštitútu bola orientovaná na základnú a všeobecnú bankovú prípravu, jazykovú prípravu zameranú na bankovú a finančnú angličtinu, psychologickú prípravu rôznych úrovní bankových pracovníkov, prípravu lektorov, prípravu špeciálnych podujatí, ako napr. organizačno-technické zabezpečenie skúšok a preskúšanie burzových maklérov v spolupráci s Ministerstvom financií SR a pod.

Kľúčové vzdelávacie programy, ktoré inštitút vyvinul a úspešne realizuje, sú akreditované Ministerstvom školstva SR.

Jedným z ukazovateľov týkajúcich sa využitia služieb inštitútu, ktorý sa na inštitúte priebežne sleduje, je dĺžka bankovej praxe účastníkov podujatí. Za uplynulé desaťročné obdobie služby inštitútu využívajú v najväčšej miere pracovníci bánk s praxou 1 – 5 rokov (51,4 %). Podiel tejto kategórie pracovníkov na celkovom počte účastníkov však postupne klesá a od roku 2000 začína prevládať podiel pracovníkov s praxou dlhšou ako 5 rokov, čo pravdepodobne súvisí s celkovou stabilizáciou, resp. určitým poklesom počtov pracovníkov v bankách, ako aj zvyšujúcou sa náročnosťou výkonu bankových činností v konkurenčnom prostredí.

Je zrejmé, že personálna stratégia a vzdelávacie systémy v jednotlivých bankách sa postupne stále systematickejšie sústreďujú na skvalitňovanie kvalifikačnej štruktúry pracovných kolektívov a ich ďalší odborný rast.

Počas svojho pôsobenia venoval inštitút trvale veľkú pozornosť kvalitatívnej úrovni vzdelávacieho procesu, čo popri vysokých nárokoch na odborno-pedagogickú úroveň vzdelávacieho procesu kladie náročné požiadavky na aktuálny prehľad vzdelávacích potrieb bankového sektora.

V záujme vytvorenia vnútorných podmienok na trvalé zabezpečenie kvalitatívnej úrovne celkovej činnosti inštitút úspešne absolvoval certifikačný proces a v roku 2000 aj získal certifikát o splnení podmienok podľa Európskej normy systému kvality ISO 9001 udelený certifikačnou spoločnosťou Bureau Veritas Quality International.

V rámci vzdelávacieho procesu je každé vzdelávacie podujatie inštitútu kvalitatívne vyhodnocované vytvoreným systémom ukazovateľov. Cieľom je získať stálu spätnú väzbu dôležitú pre hodnotenie predovšetkým odbornej a pedagogickej úrovne, ako aj úrovne plnenia stanovených cieľov realizovaných vzdelávacích podujatí.

Dôležitou súčasťou aktivít inštitútu bola a trvalo zostáva úzka spolupráca s útvarmi ľudských zdrojov a vzdelávania jednotlivých bánk.

V kontexte celkového vývoja bankového sektora došlo k významným pozitívnym posunom aj v oblasti bankového vzdelávania. Imperatív rozvoja, zvyšovania náročnosti bankových činností, ako aj konkurenčnej klímy v bankových službách si vyžiadali nové chápanie vzdelávania v bankovníctve ako dôležitej súčasti personálneho rozvoja v súlade s celkovou stratégiou rozvoja jednotlivých bánk.

Manažmenty bánk podporou systematického prístupu k zabezpečovaniu vzdelávacích potrieb tak bezprostredne upevňujú kvalitu „ľudského kapitálu" svojich bánk v duchu filozofie, že investície do vzdelávania sú skutočne efektívnou investíciou, ktorá priamo ovplyvňuje kvalitu a schopnosti pracovných kolektívov v bankách.

Pokračujúci proces privatizácie a reštrukturalizácie v bankovom sektore význam naznačených prístupov nepochybne ešte zvyšuje. Záujem vedenia bánk o podporu a financovanie cieľovo koncipovaných vzdelávacích programov v súlade so strategickými cieľmi bánk bude preto naďalej narastať.

V priebehu uplynulých desiatich rokov bol Inštitút bankového vzdelávania Národnej banky Slovenska nesporne aktívnou súčasťou vývoja slovenského bankového sektora s trvalou ambíciou podporovať najmä jeho ľudský, personálny faktor.

Ďalšie pôsobenie inštitútu bude preto pri využití doterajších skúseností vychádzať z dôsledného rešpektovania aktuálnych a perspektívnych potrieb rozvoja slovenského bankovníctva v kontexte svetových trendov. Po úspešnom zavedení dištančnej formy štúdia inštitút v súčasnosti pripravuje aj progresívne elektronické formy vzdelávania.

Jubileum desaťročného pôsobenia Inštitútu bankového vzdelávania Národnej banky Slovenska je dobrou príležitosťou oceniť spoluprácu lektorov, autorov a konzultantov, ako aj poďakovať sa za spoluprácu a dôveru partnerským odborným útvarom bánk, účastníkom štúdia a širokej bankovej verejnosti.

VPLYV PRIAMYCH ZAHRANIČNÝCH INVESTÍCIÍ NA EKONOMIKU SLOVENSKA

Ing. Adela Hošková, PhD.
Inštitút menových a finančných štúdií, Národná banka Slovenska

Na základe najnovších výsledkov prílev priamych zahraničných investícií (PZI) na Slovensko začína nadobúdať na význame. V súvislosti s tým je dôležité poznať pôsobenie PZI na ekonomiku Slovenska, a to predovšetkým vo výrobnej sfére, v bankovníctve, tretej sfére a pod. Obsah článku je zhrnutím šesťročného výskumu predmetnej problematiky. Jednotlivé štúdie sú v prípade podrobnejšieho záujmu k dispozícii v knižnici NBS.

Prílev priamych zahraničných investícií

Vývoj prílevu PZI na Slovensku mal do roku 2000 síce rastúci trend, ale jeho objem a dynamika vysoko zaostávali za potrebami našej ekonomiky, i za okolitými reštrukturalizujúcimi sa krajinami.

V roku 2000 sa tento vývoj konečne prelomil a možno konštatovať, že za rok 2000 vzrástol prílev PZI na 165,7 mld. Sk a začína naberať na intenzite. Veľké vstupy do telekomunikácií, petrochemického priemyslu a spracovania kovov sa už realizovali. Pozitívny trend sa dá očakávať aj v najbližšom období, a to v súvislosti s privatizáciou niekoľkých veľkých bánk a ďalšími vstupmi do podnikovej sféry.

Prílev PZI do našej ekonomiky spôsobil aj určitú reštrukturalizáciu podielu jednotlivých odvetví na celkovom prílеve. Priemyselná výroba zaznamenala podiel 53,5 % a mierny rast, čo možno považovať za pozitívny trend, podiel veľkoobchodu a maloobchodu postupne klesá v prospech odvetví dopravy, skladovania a spojov, bankovníctva a poisťovníctva. Ostatné odvetvia stagnujú, negatívne možno hodnotiť najmä trvalý nezáujem zahraničných investorov o vstup do podnikania v turistickej oblasti.

Tab. 1 Vývoj prílevu priamych zahraničných investícií (PZI)* v mil. Sk

Rok	Stav k 1. 1.	Netto zmena	Kurzové rozdiely	Stav k 31. 12.	Stav k 31. 12. v %**
1994	15 342	8 744	246	24 332	–
1995	24 332	7 683	1 035	33 050	135,8
1996	34 345	10 956	467	45 768	138,5
1997	50 781	6 867	-272	57 376	125,4
1998	57 376	17 783	1 879	77 038	134,3
1999	77 038	15 128	781	92 947	120,6
2000	92 947	91 795	-19 056	165 686	178,3

Prameň: NBS
1996 – zmena metodiky – zaradenie CZK medzi konvertibilné meny
1997 – zmena metodiky – zaradenie equity kapitálu aj v Sk (v roku 1994 – 1996 len v zahraničnej mene)
*PZI – majetková účasť, označenie v tomto zmysle platí pre celý materiál
** 100 % je vždy predchádzajúci rok

Medzinárodné postavenie Slovenska v prílеve PZI

Z nasledujúcich tabuliek vidieť, že v prílеve PZI Slovensko aj naďalej zaostáva za Poľskom, Maďarskom a Českom. V relatívnych ukazovateľoch sa síce príkre rozdiely oproti predchádzajúcemu obdobiu zmierňujú, ale zostávame ešte stále na posledných miestach.

Určité zlepšenie nastalo v rámci ukazovateľa prílevu PZI na HDP, kde sme sa posunuli tesne za Poľsko. Čo sa týka podielu PZI na celkových investíciách, v rámci vybraných krajín sme v porovnaní s predchádzajúcim obdobím dosiahli zvýšený podiel z 5,9 % (v roku 1999) na 19,4 % (v roku 2000), čo znamená, že aktivizácia prílevu PZI predstavuje významné zvýšenie možnosti investovania v ekonomike SR.

Dôvody takejto situácie sa pokúsime objasniť v nasledujúcich riadkoch.

- Jednou z oblastí, kde máme pomerne veľké rezervy voči porovnávaným krajinám, je doterajšia nedostatočná úroveň privatizácie štátneho majetku, predovšetkým v oblasti priamych predajov zahraničným investorom, kde do konca roku 1999 platilo viacero zábran, najmä legislatívneho charakteru.
- V krajinách strednej a východnej Európy sa značný podiel PZI investoval do privatizačných akvizícií. Podľa WIIW Viedeň bola približne polovica z celkových PZI v tomto regióne investovaná do privatizácie. Intenzita vstupu do jednotlivých krajín touto formou bola však pomerne nízka, najmä v prípade Slovenska a čiastočne i Slovinska. Podľa údajov Fondu národného majetku bol na Slovensku k 30. 10. 1999 štandardnými metódami predaný majetok štátnych podnikov v rozsahu 50 438 mil. Sk, z toho zahraničným investorom vo výške približne 2,5 %, čo predstavovalo značné rezervy, ktoré sa už v súčasnosti začínajú využívať.
- Za najvýznamnejší podnet pre zahraničných investorov sa považuje úroveň politickej stability a výkonnosť ekonomiky, najmä pre veľké investície, ktoré potrebujú dlhodobé, politicky spoľahlivé a ekonomicky efektívne prostredie. Pre investora je dôležitá istota jeho vkladu, ako aj očakávanie, že sa jeho investičná kalkulácia nezhorší. Prieskumy medzi západnými investormi ukazujú, že politická a finančná istota v rámci investičného kalkulovania vo východnej Európe je najdôležitejším rozhodovacím činiteľom.

Tab. 2 Prílev PZI do vybraných krajín v mil. USD

Krajina	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Česko	3 423	4 547	7 350	8 572	9 234	14 375	16 246	18 000
Maďarsko	5 585	7 095	11 926	14 958	16 086	18 517	19 276	19 000
Poľsko	2 307	3 789	7 843	11 463	14 587	22 479	26 075	32 000
Slovensko	–	897	1 268	2 000	2 025	2 787	2 817	3 700
Slovinsko	–	1 326	1 763	2 063	2 448	2 904	2 684	3 000

Tab. 3 Prílev PZI na obyvateľa vo vybraných krajinách v USD

Krajina	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Česko	331	440	711	831	896	1 396	1 580	1 752
Maďarsko	543	692	1 168	1 470	1 587	1 835	1 919	1 900
Poľsko	60	98	203	297	377	581	675	828
Slovensko	–	168	236	372	376	517	522	686
Slovinsko	479	667	887	1 036	1 232	1 464	1 352	1 507

Tab. 4 Podiel prílevu PZI na HDP vo vybraných krajinách v %

Krajina	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Česko	9,8	11,1	14,1	14,8	17,5	25,8	30,7	35,4
Maďarsko	14,5	17,1	26,7	33,1	35,2	39,4	40,0	40,3
Poľsko	2,7	4,1	6,2	8,0	10,1	14,2	16,8	19,9
Slovensko	–	6,2	6,9	10,1	9,9	13,1	14,3	19,2
Slovinsko	7,5	9,2	9,4	10,9	13,4	14,8	13,4	16,1

Prameň tab. 2 až 4: G. Hunya, J. Stankowsky: WIIW – WIFO Databaza. Foreign Direct Investment in Central and East European Countries and the Former Soviet Union. WIIN – WIFO. Wien, February 2001.
* – IV. štvrťrok je odhad

• Ekonomické a politické riziká transformujúcich sa krajín sú hodnotené vyššie ako riziká vo vyspelých industriálnych ekonomikách. Vyššie riziko predstavuje významnú ekonomickú prekážku. Odhad rizika krajiny je ovplyvnený pokrokom v transformácii, jeho kvalite a rýchlosti, čo sa odráža v mnohých medzinárodných ratingoch týchto krajín.

V napĺňaní tejto závažnej požiadavky sme v ostatných rokoch zaostávali za porovnávanými krajinami, čo jednoznačne signalizovali rôzne ratingy.

• Určitú úlohu, avšak nie prvoradú, môžu hrať aj stimulačné a destimulačné opatrenia pre prílev PZI.

Podľa odborných odhadov by mal prílev PZI v SR ďalej pokračovať tempom, ktorý sme zaznamenali v roku 2000. Svedčia o tom aj niektoré poznatky z posledného obdobia.

Okrem zlepšenia hodnotenia Slovenska ratingovými agentúrami Standard & Poor's a Moody's Investors Service, sme podľa hodnotenia Euromoney z marca 2001 v celkovom hodnotení krajín postúpili na 53 miesto, teda o 11 miest oproti roku 2000. Zaznamenali sme pozitívny vzostup v hodnotení politického rizika, výkonnosti, ako i v hodnotení úverových ratingov a prístupu k medzinárodným financiám.

V domácom prostredí Slovenska sa predovšetkým postupne odstraňujú doterajšie zábrany vstupu PZI. Podstatne sa zmenili podmienky zahraničných investorov na privatizáciu, ktoré predstavujú výrazný liberalizačný trend. V oblasti stimulácie PZI sa prijíma ďalšia novelizácia súčasných opatrení, kde sa vytvára priestor na vyšší prílev zahraničných investícií na Slovensko.

Vývoz PZI

Pri súčasnom nedostatku investičných zdrojov by sa mohlo zdať takmer bezpredmetným zaoberať sa vývozom priamych zahraničných investícií zo Slovenska. Avšak aj na Slovensku sú podniky, predovšetkým veľké, ktoré sú solventné a majú časť zdrojov, ktoré by radi investovali v zahraničí, aby si tam spočiatku menšími aktivitami zabezpečili miesto na potenciálne výhodnom trhu a tieto potom na základe skutočnej situácie podľa možnosti ďalej rozvíjali. Ako ukazuje súčasný stav, okrem veľkých podnikov existuje aj celý rad stredných a malých organizácií, ktoré sa pokúšajú uplatniť v rámci svojich zahraničných aktivít predovšetkým v susedných krajinách, s ktorými máme dlhoročné vzťahy a ktoré najlepšie poznajú. Prevažná časť aktivít týchto malých a stredných podnikov sa sústreďuje do obchodnej činnosti, ktorá je často kombinovaná s montážou a servisnou službou. Existuje však už i cielená snaha presadiť sa vo výrobnej činnosti, často v spoluúčasti s partnermi hostiteľskej krajiny, čo znižuje riziko a pomáha prekonávať rôzne reštrikčné opatrenia.

Súčasný stav odlevu priamych zahraničných investícií zo Slovenska má iba mierny vývoj, ktorý je v jednotlivých rokoch nepravidelný. Nízka úroveň objemov vývozu PZI v jednotlivých rokoch potvrdzuje nedostatok disponibilných zdrojov našich podnikov. V najbližšom období sa ani nedajú očakávať výraznejšie zmeny.

Štruktúra vývozu PZI zo SR má adekvátne zloženie pre počiatočnú fázu vývoja. Percentuálne síce prevažuje objem

Tab. 5 Vývoj odlevu PZI k 31. 12. 2000 v mil. Sk

Rok	Stav k 1. 1.	Netto zmena	Kurzové rozdiely	Stav k 31. 12.
1993	3 467	393	14	3 874
1994	3 874	567	-5	4 436
1995	4 436	-1 230	18	3 224
1996	3 285	1 733	30	5 048
1997	5 048	3 170	-817	7 401
1998	7 401	4 876	1 644	13 921
1999	13 921	-16 405	15 183	12 699
2000*	12 699	615	1 287	14 601

Prameň: NBS
1996 – zmena metodiky – zaradenie CZK medzi konvertibilné meny
1997 – zmena metodiky – zaradenie kapitálu aj v Sk (v r. 1993 – 1996 iba kapitál v zahraničnej mene)
* Údaje k 31. 12. 2000

v priemysle, v skutočnosti však tento trend vytvára 3 – 5 väčších organizácií. Ostatné aktivity sledujú všeobecne známe tendencie, predovšetkým vstup do obchodnej činnosti, rôznych opravárenských prác, výroby obalov, stavebníctva, elektrických prístrojov, spracovania dreva a rôznych servisných služieb.

Vplyv PZI na obchodnú a platobnú bilanciu

Vzhľadom na náš malý trh je vplyv pôsobenia u nás etablovaných zahraničných investorov na obchodnú a platobnú bilanciu veľmi dôležitý. Ukazuje, ako sa im darí plniť cieľ proexportnej orientácie.

Tab. 6 Vývoz a dovoz za vybraný súbor organizácií (v mil. Sk)

Rok	Spoločné podniky				Slovensko spolu	
	Vývoz	Podiel na celkovom vývoze v %	Dovoz	Podiel na celkovom dovoze v %	Vývoz	Dovoz
1994	63 649	37	65 703	42	171 972	156 042
1995	85 564	34	89 953	36	254 099	252 311
1996	96 523	36	131 700	39	270 628	335 165
1997	108 229	37	152 821	44	295 574	45 049
1998	120 671	32	158 554	35	375 921	456 713
1999	131 933	31	157 440	34	422 344	468 031
2000	168 339	31	237 478	40	548 372	590 728

Prameň: NBS, Bulletin ŠÚ SR

Výsledky v roku 2000 ukazujú, že podiel PZI na celkovom dovoze a vývoze Slovenska (31 % a 40 %) sa v zásade významnejšie neodlišujú (najmä vo vývoze) od predchádzajúcich rokov, iba na strane dovozu v roku 2000 zaznamenávame zvýšenie o 6 percentuálnych bodov oproti roku 1999. Dôvody sú jednak v raste svetových cien ropy a významnejšom náraste objemu dovozu veľkých obchodných organizácií, ktoré však okrem iných komodít dovážajú suroviny a strojové zariadenia pre slovenský priemysel.

Prirátaním transferových tokov medzi materskými a dcérskymi organizáciami sa mení podiel PZI na celkovom dovoze SR na 70 % a pri vývoze na 62 %.

Na prvý pohľad sa môže zdať zahranično-obchodná činnosť spoločných organizácií málo efektívna, s plynule prevyšujúcim dovozom. Avšak po odpočítaní obchodných organizácií (veľkoobchod, maloobchod, motorové vozidlá) sa výsledky zmenia v pozitívnom smere:

- Podiel vývozu spoločných organizácií na celkovom vývoze SR je 61,1 %.
- Podiel dovozu spoločných organizácií na celkovom dovoze SR je 59,7 %.

Očistené údaje za zahranično-obchodnú činnosť spoločných podnikov vykazujú vyrovnané výsledky s miernym prevýšením vývozu. Nízky objem PZI, ktoré doposiaľ vstúpili na Slovensko, však má na obchodnú a platobnú bilanciu pomerne veľký vplyv, čo na druhej strane naznačuje nižšiu ekonomickú efektívnosť výkonnosti slovenských podnikov.

Regionálne rozloženie PZI

Priame zahraničné investície na Slovensku od počiatku svojho vstupu vykazujú nerovnomerný rozptyl. Dôvody tohto stavu vyplývajú predovšetkým z nasledujúceho:

- Sústreďovanie PZI do väčších centier v dôsledku dobrej úrovne dopravy a spojovacej infraštruktúry (najmä nadväznosť na diaľnicu a letisko), dostatku kvalifikovaných pracovných síl, spojenia s administratívnym a správnym centrom a pod.
- Naďalej zostávajú málo povšimnuté regióny, ktoré takýmito výhodami nedisponujú, alebo ak áno, tak iba vo veľmi malej miere. V porovnaní s väčšími priemyselnými centrami aj menej tradičných obchodno-výrobných vzťahov z minulosti a menej skúseností v oblasti kooperácie so zahraničnými investormi, ktoré by sa mali stať základom hlbšej medzinárodnej spolupráce.
- V poslednom čase sa tento nedostatok začína odstraňovať nadväzovaním kooperácie medzi veľkými spoločnými podnikmi a vnútorným priemyslom, t. j. menšími a strednými slovenskými podnikmi. Táto spolupráca má osobitý význam pre regionálny rozvoj menších podnikov v periférnych oblastiach, ktoré by si pravdepodobne bez takejto kooperácie ani nenašli možnosť spolupráce so zahraničím. V danom prípade ide o multiplikačné efekty s výrazným vplyvom na regionálny rozvoj.

Vplyv PZI na zamestnanosť, produktivitu práce a know-how

Medzi najvýznamnejšie zdroje akcelerácie ekonomického rastu patrí rast produktivity práce. Preto je dôležité, či vplyv PZI vstupujúcich do slovenskej ekonomiky pôsobí v danej oblasti vo vyššej dynamike, než je rast produktivity práce u domácich partnerov, či sa im darí lepšie transformovať priaznivý vývoj vonkajšieho ekonomického prostredia do rastu výkonnosti a v súvislosti s tým aj do rastu či udržania zamestnanosti.

V rámci spoločných podnikov faktor zamestnanosti vystupuje v dvoch formách: v priamej a nepriamej. V nepriamej zamestnanosti často ide o omnoho vyššie počty pracovných miest než vo vlastnej výrobnej organizácii.

Na porovnávanie úrovne produktivity práce v spoločných a tuzemských podnikoch sme mali vzhľadom na dostupnosť údajov iba obmedzenú možnosť. Spoločné podniky vo všetkých skúmaných prípadoch dosahujú vyššiu a niekde až veľmi vysokú úroveň produktivity práce v porovnaní s domácimi podmienkami. To zároveň potvrdzuje, že PZI majú vysoký vplyv na intenzifikáciu výroby.

Z hľadiska prínosu efektu know-how zaujíma centrálne miesto. Ide jednak o technologické know-how, spojené s personálnymi a firemnými špecifikami, a jednak o know-how v oblasti riadenia. Aplikácia konkrétnej technológie je prepojená najmä s jej výraznou previazanosťou v konkrétnom mieste sídla organizácie. Kvalita a intenzita technológie anticipuje jednak priame, jednak spätné väzby s rôznymi subdodávateľskými organizáciami, a to tak v tlaku na úroveň produkcie, ako aj v nepriamych zamestnaneckých efektoch.

Prepojenie PZI na domáci priemysel

V súčasnom období už možno pozorovať rozširujúci sa vplyv prepojenia spoločných podnikov na slovenský domáci priemysel. Dominantne v tomto smere pôsobia predovšetkým veľké mnohonárodné spoločnosti (Volkswagen, Siemens, Henkel, Coca Cola). V menšom rozsahu, ale veľmi úspešne, si počínajú aj menšie spoločnosti, napr. v potravinárskom priemysle.

Výsledky prepojenia PZI na domáci priemysel možno charakterizovať ako multiplikačné efekty vo viacerých oblastiach: zamestnanosti, regionálnom rozptyle PZI, exporte a pod. Významným aspektom je skutočnosť, že touto formou sa dostanú ku kvalitnej medzinárodnej spolupráci so všetkými pozitívnymi efektmi aj stredné a menšie podniky, čo by sa asi bez tohto prepojenia neuskutočnilo. Nadväznú vnútroodvetvovú a vnútroodborovú kooperáciu v rámci SR možno považovať za významný prínos medzinárodného podnikania, ktorá bude rásť a ktorú bude účelné podporovať.

Záver

Analýzy medzinárodnej konkurenčnej schopnosti jednotlivých krajín sú založené na schopnosti dlhodobo zabezpečovať trvalý ekonomický rast. Ide predovšetkým o rast produkcie (HDP), produktivity práce a o transformáciu tohto pozitívneho vývoja do multiplikačných efektov v tuzemsku a do vonkajších ekonomických vzťahov.

Ako ukazujú výsledky našich analýz, z hľadiska vstupu a pôsobenia PZI na Slovensku sa všetky tieto aktivity v zásade plnia: vysoký rast produktivity práce, a to vo vyššej dynamike ako u porovnateľných partnerov v tuzemsku, na medzinárodnej úrovni dosahujeme úroveň materských organizácií, rastúci objem produkcie v zodpovedajúcej kvalite, udržanie zamestnanosti atď.

Uvedené výsledky sú zároveň jednou z efektívnych ciest postupného zbližovania sa s vyspelými ekonomikami EÚ.

V nadchádzajúcom období sa dá očakávať pozitívny trend vo vstupe PZI na Slovensko, a to jednak ako výsledok zlepšenia zahraničného imidžu Slovenska, domácich legislatívnych podmienok pre vstup PZI na Slovensko a tiež na základe pozitívneho hodnotenia podnikateľského prostredia na Slovensku už u nás etablovanými významnými zahraničnými investormi.

Prílev PZI okrem klasickej formy – vstupu formou priamo do výroby, bankovníctva, či služieb sa v blízkom období bude rozširovať aj doteraz u nás málo využívanou formou privatizácie. V roku 2000 sa uskutočnili rozsiahle liberalizačné opatrenia, čo sa už začína odzrkadľovať aj na prvých reálnych výsledkoch.

Okrem pozitív z prílevu PZI možno očakávať aj niektoré problémy:

• Po vstupe veľkých zahraničných organizácií na Slovensko sa začína prejavovať útlmový vplyv na domáci výskum a vývoj progresívnych priemyselných odborov. Ide však o celosvetový jav, keď veľké koncerny sústreďujú výskum v materských organizáciách. Na druhej strane možno konštatovať neustále sa zvyšujúcu sofistikáciu výrobkov v rámci produkcie v štruktúre programov slovenských dcérskych organizácií.

• Vyskytujú sa aj názory, že v prípade, že by vývoj vstupu PZI išiel tým smerom ako dosiaľ, mohli by sme sa stať akousi „montážnou dielňou Európy", čo by mohlo mať dopad na štruktúru nárokov na trhu práce. To znamená, že na jednej strane ustrnutie – zníženie nárokov na požiadavky odbornosti po určitú náročnosť, ktorá je adekvátna takémuto zatriedeniu a na druhej strane by mohlo dôjsť k zvýšeniu odchodu vzdelaných odborníkov do cudziny.

• Komparatívna výhoda lacnej pracovnej sily, ktorú zahraniční investori u nás využívajú, nie je trvalým javom, o ktorý možno opierať dlhodobé zahraničné investície. Preto je dôležité posilňovať druhú stránku našej komparatívnej výhody – kvalifikovanosť pracovných síl a ich tvorivé schopnosti. To znamená predovšetkým rozvoj školstva, ale aj podporu národného výskumu a inovačnej aktivity, aby sme aj my boli schopní prilákať záujem zahraničného kapitálu novými myšlienkami, tvorivými schopnosťami ľudí a domácimi rozvojovými projektmi. Z toho dôvodu by vláda mala mať predstavy o rozvoji vybraných odborov, prípadne odvetví, a postupujúcej sofistikácii vlastných aktivít, kde by sa v plnej miere mohli uplatniť domáci odborníci.

• Pomerne významne zasiahol do konkurencie v maloobchode vstup veľkých zahraničných supermarketov. Na jednej strane pôsobí pozitívne, najmä v oblasti zníženia cien potravín, na druhej strane konkurenčne odsúva menších domácich výrobcov zo svojich trhových priestorov, ktorí nie sú schopní čeliť cenovej úrovni popredných výrobcov, najmä spoločných podnikov. Na riešenie tohto problému sa odporúča integrácia týchto organizácií do dobrovoľných združení maloobchodných predajcov. Tým by sa mohla vytvárať alternatívna možnosť realizácie tovaru mimo obchodného reťazca, čo by mohlo prispievať aj k znižovaniu ekonomickej závislosti.

• Ukazuje sa však, že pôvod problému menších podnikov je vo výrobnej činnosti, t. j. v podstate vo vyšších výrobných nákladoch. Preto sa nazdávame, že jednotliví výrobcovia by sa mali vnútorne špecializovať na také výrobky, na ktoré majú najlepšie podmienky, čo by viedlo k vyššej ekonomickej efektívnosti. V takom prípade by nemalo ísť iba o obchodné, ale i výrobné združenia.

Literatúra

Vplyv PZI na ekonomiku Slovenska. Štúdia. IMFŠ NBS, júl 2001.

BANKOVÝ SEKTOR SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VÝVOJ, REŠTRUKTURALIZÁCIA A PRIVATIZÁCIA

II. časť

Ing. Dana Tkáčová, Národohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave

Pokračovanie z č. 8/2001

Problémy bankovníctva na Slovensku od roku 1993

Z kvantitatívneho hľadiska môžeme stav komerčného bankovníctva u nás považovať za vyhovujúci. Aby banky spĺňali určitý štandard aj z hľadiska kvalitatívneho, je potrebné vyriešiť rad problémov. K najzávažnejším z nich patria:

- nedodržiavanie kapitálovej primeranosti,
- nedostatok dlhodobých finančných zdrojov,
- existencia tzv. zlých úverov,
- prevládajúce štátne vlastníctvo v najväčších bankách.

Kapitálová primeranosť

Nakoľko je kapitál banky považovaný za najvhodnejší zdroj ochrany pred insolventnosťou – vo všetkých vyspelých ekonomikách sa mu venuje veľká pozornosť.

Z kapitálu banky je možné pokryť prípadné straty z aktív, bez ohrozenia vkladov klientov. Podmienkou však je „primeraná" výška kapitálu.

Ukazovatele kapitálovej primeranosti sú zjednotené v medzinárodnom meradle. Najvýznamnejším ukazovateľom je tzv. Cooke-Ratio (capital assets ratio), definovaný ako pomer kapitálu k súčtu tzv. rizikovo-vážených aktív a úverových mimosúvahových položiek. Výška kapitálovej primeranosti závisí priamo úmerne od výšky kapitálu a nepriamo úmerne od výšky rizikovo vážených aktív a mimosúvahových položiek. Banka môže výšku kapitálovej primeranosti ovplyvniť (zvýšiť ju) dvojakým spôsobom. Buď zvýšením kapitálu, alebo znížením objemu rizikovo-vážených aktív. Navýšenie kapitálu banky emisiou cenných papierov pri rovnakom zisku vedie k znižovaniu hodnoty akcie, a tým k znižovaniu vlastníckych podielov akcionárov, čo má u nich negatívny ohlas.

Banka môže znížiť objem rizikovo vážených aktív tým, že zníži objem poskytovaných úverov s vyššími rizikovými váhami, resp. bude sa orientovať na málo rizikové aktivity – napr. nákup štátnych cenných papierov, alebo začne podnikať v alternatívnych aktivitách, napr. relatívne bezpečné syndikalizované úvery a iné.

Vysoký ukazovateľ kapitálovej primeranosti hovorí o nízkej výnosovosti aktív, inými slovami, banka „málo podniká". Nízky koeficient kapitálovej primeranosti je ukazovateľom vysokej rizikovosti bankovej činnosti. Zmedzinárodnenie podmienok bankového podnikania chráni banky pred vysokými rizikami. V záujme zachovania rovnakých konkurenčných podmienok, by zrejme podobné opatrenia, ako je ukazovateľ kapitálovej primeranosti, mali byť uvedené do života aj pre všetky ostatné inštitúcie, poskytujúce služby podobné bankovým. Vývoj kapitálovej primeranosti v slovenskom bankovom sektore, s dôrazom na transformujúce sa banky, dokumentujú nasledujúce ukazovatele:

Rok 1993 – komerčné banky mali stanovené dosiahnuť tzv. Cookov minimálny štandard do konca roku 1996. Do 31. 12. 1993 mali banky dosiahnuť výšku 6,25 %, čo všetky splnili.

Rok 1994 – od 31. 1. 1994 sa mení metodika výpočtu kapitálovej primeranosti. Z tohto dôvodu nie je možné navzájom porovnávať údaje o vývoji kapitálovej primeranosti podľa rokov, pretože sú neporovnateľné. Môžeme hodnotiť stav kapitálovej primeranosti za ten – ktorý rok, jeho plnenie, resp. neplnenie jednotlivými bankami a dôvody tohto stavu.

Banky, ktoré vznikli pred rokom 1991 musia dodržiavať kapitálovú primeranosť minimálne 6,75 %. Banky túto povinnosť splnili. Banky, ktoré boli založené po 31. 12. 1991 musia dodržiavať kapitálovú primeranosť na úrovni 8 %. Všetky banky túto povinnosť splnili. Konsolidačná banka nedodržala uvedený limit, zrejme z dôvodu vysokého objemu rizikových aktív.

Rok 1995 – kapitálová primeranosť sa počíta podľa opatrenia č. 3 NBS z 3. marca 1995. Transformujúce sa banky (VÚB, a. s., IRB, a. s., SLSP, a. s.,) majú výnimku pri výpočte kapitálovej primeranosti. Banky dodržali stanovený 8 % limit. Transformujúce sa banky limit nedodržali – 7,25 %.

Rok 1996 – limit kapitálovej primeranosti splnili všetky banky zaradené do druhej a tretej skupiny (banky s univerzálnou licenciou a stavebné sporiteľne). Uvedený ukazovateľ vykazuje v porovnaní s rokom 1995 nižšiu hodnotu. (Ukazovatele môžeme porovnať, nakoľko sú za roky 1995 a 1996 počítané podľa rovnakej metodiky.) Zníženie ukazovateľa je dôsledkom rastu podnikateľskej aktivity uvedených bánk. Limit kapitálovej primeranosti aj napriek prijatým podriadeným dlhom (VÚB, a. s., – 3,2 mld. Sk, SLSP, a. s., – 2, 65 mld. Sk a IRB, a. s., – 200 mil. Sk) neplnia transformujúce sa banky. Aj pri uplatnení výnimky pre výpočet kapitálovej primeranosti, platnej do 31. 12. 1996, uvedený limit splnila len SLSP, a. s., – 8,30 %. Priemer za uvedené tri banky za rok 1996 predstavoval 5,40 %.

Rok 1997 – NBS stanovuje všetkým bankám od 1. 1. 1997 limit kapitálovej primeranosti 8 %. Uvedenú podmienku nesplnili štyri banky, z toho tri transformujúce sa akciové spoločnosti a jeden štátny peňažný ústav. Z tohto dôvodu si NBS vyžiadala aktualizované reštrukturalizačné projekty, pričom stanovila štvrťročné záväzné limity tak, aby banky dosiahli osempercentný limit do konca roku 1999.

Kapitál pre výpočet kapitálovej primeranosti mal k 31. 12.

1997 hodnotu 35 375,7 mil. Sk, čo je zvýšenie oproti roku 1996 o 33,8 %. Za celý bankový sektor, k tomu istému dátumu, predstavovali rizikovo vážené aktíva sumu 352 729,3 mil. Sk, čo je zvýšenie oproti roku 1996 o 3,1 %.

Rok 1998 – prvý štvrťrok tohto roka je charakterizovaný poklesom kapitálovej primeranosti, čo je spôsobené pomalším rastom kapitálu pre hodnotenie kapitálovej primeranosti za bankový sektor a nárastom odpočítateľných položiek (o 15,9 %). Ide predovšetkým o nárast nekrytej predpokladanej straty, nárast vlastného kapitálu a nárast rezerv na krytie strát a podriadených dlhov. V transformujúcich sa bankách a v Konsolidačnej banke, š. p. ú., chýbal v decembri 1998 celkový objem kapitálových zdrojov vo výške viac ako 32 mld. Sk na dosiahnutie 8 % úrovne kapitálovej primeranosti.

Rok 1999 – k 30. 6. 1999 uvedeným bankám na vykrytie kapitálovej primeranosti chýbalo viac ako 43 mld. Sk, a v bankovom sektore vzrástla potreba zdrojov na dosiahnutie potrebnej kapitálovej primeranosti na 44,6 mld. Sk.

Na základe ukazovateľa kapitálovej primeranosti nie je možné presne, z kvalitatívneho hľadiska, posúdiť úroveň tej – ktorej banky. Platí to predovšetkým pri porovnanávaní bánk v medzinárodnom meradle a za dlhšie časové obdobia. Dôvodom je skutočnosť, že metodiky výpočtu uvedeného ukazovateľa sa často menia a nedochádza k presnej časovej koordinácii pri ich zavedení do metodiky výpočtu. Z tohto dôvodu môžeme len konštatovať splnenie, resp. nesplnenie uvedeného ukazovateľa konkrétnou bankou, resp. porovnať banky pôsobiace v určitej krajine za obdobia, keď bola metodika výpočtu tohto ukazovateľa rovnaká.

Tab. č. 2 Štruktúra vkladov od roku 1993[1]

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Korunové vklady celkom	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
V tom:								
Krátkodobé	34,8	37,2	36,7	40,6	40,2	40,4	32,6	36,8
Strednodobé	20,5	18,2	19,9	20,9	22,6	22,9	37,5	36,3
Dlhodobé	44,7	44,6	43,4	38,5	37,1	36,3	29,9	26,9

[1] Správa o menovom vývoji v SR za roky 1993 – 2000.

Nedostatok dlhodobých finančných zdrojov

Slovenské banky nedisponujú dostatkom dlhodobých finančných zdrojov. Napriek tomu, že v bankovom sektore postupne rastie podiel terminovaných vkladov, čo do značnej miery napomáha zabezpečovaniu likvidity, v ich časovej štruktúre však dlhodobo prevládajú krátkodobé vklady. (pozri tab. č. 1) Je to mimoriadne závažná skutočnosť z hľadiska potrieb dlhodobých úverových zdrojov.

Tab. č. 1 Štruktúra vkladov od roku 1993[1]

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Korunové vklady celkom	100	100	100	100	100	100
V tom:						
Krátkodobé	73,5	73,6	71,9	72,4	73,2	73,8
Strednodobé	23,0	22,9	21,6	20,8	18,5	17,5
Dlhodobé	3,5	3,4	6,5	6,8	8,3	8,5

[1] Správa o menovom vývoji v SR za roky 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998.

Existencia tzv. zlých úverov

Jedným z problémov, ktorý vznikol v procese tvorby základov bankového podnikania na začiatku 90-tych rokov a ktorý podstatnou mierou prispieva k nabaľovaniu problémov v bankách, predovšetkým transformujúcich sa, je kvalita úverového portfólia, vyjadrená mierou jeho návratnosti a reprodukcie.

V našich bankách neustále narastal podiel úverov, ktorých splácanie oproti dohodnutým splátkovým termínom meškalo. Väčším problémom je však nárast úverov, ktoré nie sú splácané vôbec, teda z pohľadu banky ich klasifikujeme ako stratové. Likvidita a efektívnosť komerčných bánk je priamo závislá od návratnosti úverov a to tým viac, čím je podiel úverov na celkových aktívach vyšší.

Tab. č. 3 Klasifikované pohľadávky 1993 – 2000 (v mil. Sk)[1]

	VÚB, a. s.	IRB, a. s.	SLSP, a. s.
1993	16 156,4	4 447,3	3 050,5
1994	33 594,9	6 328,9	13 635,1
1995	39 394,0	–	–
1996	34 152,9	–	–
1997	35 316,5	–	–
1998[2]	42 606,1	7 449,4	22 863,7
1999	21 671,2	2 452,5	8 354,1
2000	9 707,3	174,7	1 858,4

[1] Údaje vybrané z materiálov NBS. Znamienko – znamená, že údaje boli nedostupné.
[2] V rokoch 1998, 1999 a 2000 sú uvedené klasifikované pohľadávky znížené o vytvorené opravné položky.
[3] Štatistické materiály NBS. NBS 1997, 1998.

Podiel transformujúcich sa bánk na stratových pohľadávkach predstavoval v roku 1997 13 %, a v prvom kvartáli roku 1998 už 68,58 %.

Jeden balík stratových pohľadávok vznikol na začiatku 90-tych rokov, v transformujúcich sa bankách – v súvislosti so zmenou spoločenského zriadenia a vznikom nových foriem vlastníctva, predovšetkým súkromného. Vysoký objem úverov bol z bankového sektora odčerpaný, ale zároveň blokovaný pri splácaní istiny ako aj úrokov, zmenou vlastníckych vzťahov. Ďalší balík zlých úverov bol poskytnutý ešte v rámci socialistickej ekonomiky, za netrhových podmienok. Keďže uvedený stav mal mimoriadne negatívny dopad na úspory, na cenovú politiku, na likviditu bankového sektora, a tým aj na hospodárstvo, Fond národného majetku kapitálovo posilnil VÚB a IRB o sumu vyššiu ako 14 mld. Sk a viac ako 30 mld. Sk stratových úverov bolo prevedených do Konsolidačnej banky. Uvedenými opatreniami sa problematika zlých úverov v uvedených bankách nevyriešila. Výška stratových pohľadávok sa neustále zvyšovala. Príčinou ich vzniku boli jednak radikálne zmeny spojené s transformáciou ekonomiky, politické vplyvy, chyby manažmentov a neprofesionálny prístup pracovníkov bánk a v neposlednom rade bežné riziko z určitého rozsahu poskytnutých úverov. Nakoľko sa uvedené poruchy bankového hospodárenia dotýkali nielen bankovníctva, ale celého podnikateľského prostredia, bolo nevyhnutné zrýchliť proces ozdravenia úverov. Zo strany komerčných bánk ide o reštrukturalizáciu úverového portfólia, ktorá sa začala z iniciatívy NBS v marci 1995, a to prijatím opatrení „O pravidlách hodnotenia pohľadávok a podsúvahových záväzkov bánk podľa rizík v nich obsiahnutých a pre tvorbu zdrojov na krytie týchto rizík". Cieľom uvedeného opatrenia bolo stanoviť pravidlá pre správne vykazovanie a oceňovanie pohľadávok a podsúvahových záväzkov bánk, ktoré by zohľadňovali riziká strát v nich obsiahnuté. Pohľadávky boli rozdelené do piatich kategórií, v závislosti od dĺžky nesplácania danej pohľadávky. Na krytie možných strát – podľa opatrenia – banka vytvára v súlade so zásadou obozretnosti podnikania opravné položky, alebo rezervy v presne stanovenej výške, pričom od marca 1995 museli banky povinne vytvárať opravnú položku vo výške 100 % nominálnej hodnoty úrokov ku koncu každého roka v súvislosti so všetkými klasifikovanými pohľadávkami.

Banky do konca roka 1995 mali spracovať svoje projekty reštrukturalizácie tak, aby podľa nich v nasledujúcich troch rokoch odstránili zlé úvery zo svojich bilancií. Aby sa to mohlo zrealizovať, boli potrebné určité legislatívne predpoklady a úpravy už existujúcich právnych predpisov. Avšak nedokonalosť slovenského legislatívneho poriadku zabránila spomínanej reštrukturalizácii.

Neriešenie problémov so zlými úvermi má na banky nepriaznivý dopad:

- klesá rentabilita bánk, nakoľko sa znižuje objem aktív, ktoré by bolo možné predať vo forme úverov, čím sa znižuje celkový objem výnosových úrokov,
- úverové straty spôsobujú znižovanie celkového objemu čistej úrokovej marže, čím sa znižuje priestor na výraznejší pokles úrokových mier,
- vysoká rizikovosť úverových obchodov núti banky presúvať zdroje z úverov do menej rizikových obchodov s cennými papiermi, pričom banky investujú do nákupu takmer bezrizikových štátnych dlhopisov,
- snaha a povinnosť bánk vyplývajúca zo zákona o štandardnej úrovni likvidity a návratnosti, sa stáva ďalším faktorom, ktorý znižuje objem kapitálu, ktorý môžu banky poskytnúť svojim klientom vo forme úverov.

Ďalším problémom, ktorý zhoršoval a skresľoval hospodárske výsledky bánk bola tá skutočnosť, že banky mali v tomto období povinnosť započítavať do výnosov aj nesplácané úroky z poskytnutých úverov. Banky takto vykazovali skreslené zisky, ktoré nezodpovedali skutočnosti. Celková suma omeškaných úrokov presiahla tretinu celkových klasifikovaných pohľadávok a veľmi rýchlo rástla. (Len v prípade VÚB nárast úrokov predstavoval ročne viac ako 5 mld. Sk.) Zdaňovanie fiktívnych ziskov oslabovalo samotné banky a negatívne vplývalo na celé národné hospodárstvo.

Na základe opatrenia NBS č. 3/1995, v roku 1995 banky začali povinne uskutočňovať kategorizáciu svojich úverových portfólií. Odrazilo sa to v zlepšenej situácii v roku 1996, kedy rast dynamiky opravných položiek a rezerv, ktorými boli kryté rizikové úvery, prevyšoval dynamiku rastu klasifikovaných pohľadávok. Avšak celková výška krytia klasifikovaných úverov nedosiahla výšku, ktorá bola potrebná na dosiahnutie potrebnej úrovne kapitálovej primeranosti vo VÚB, a. s., SLSP, a. s., v IRB, a. s., a v Konsolidačnej banke, š. p. ú. Situácia sa začala postupne zhoršovať, nakoľko sa riešili nedostatočne otázky reštrukturalizácie bankového sektora, ako aj otázky podnikateľskej sféry, čo sa prejavilo vo výraznom raste klasifikovaných pohľadávok v rokoch 1997 a 1998, predovšetkým vo vyššie uvedených bankách. Samozrejme, daný stav mal negatívny dopad na štruktúru úverového portfólia celého bankového sektora na Slovensku. Pre dokumentáciu uvádzame:

Za celý bankový sektor k 31. 12. 1997 predstavovali pohľadávky (istina) celkom sumu 524 497 769 tis. Sk. Klasifikované pohľadávky tvorili 85 299 980 tis. Sk, pričom neštandardné 7 297 218 tis. Sk, pochybné a sporné 8 672 795 tis. Sk a stratové 69 329 967 tis. Sk. Za prvý štvrťrok roka 1998 predstavovala celková suma poskytnutých úverov 548 104 044 tis. Sk. Z toho štandardné pohľadávky tvorili 398 742 268 tis. Sk, štandardné s výhradou 61 678 709 tis. Sk. Neštandardné 8 373 330 tis. Sk, pochybné a sporné 8 398 463 tis. Sk a stratové 70 906 274 tis. Sk. V priebehu roka 1998 vzrástli klasifikované pohľadávky v celom bankovom sektore o viac ako 25 000 000 tis. Sk, t. j. ich celková suma prevyšovala 145 000 000 tis. Sk. Výnimkou nie je ani rok 1999, keď bol tento vývoj ešte razantnejší a k 30. 6. 1999 sa objem klasifikovaných pohľadávok vyšplhal až na výšku 166 000 000 tis. Sk. (pozri tab. č. 4).

Tento stav sa nemohol neprejaviť na raste tzv. nekrytej predpokladanej straty, ktorá je výsledkom zaostávania tvorby rezerv a opravných položiek za rastom klasifikovaných pohľadávok. Zatiaľ čo v rokoch 1996 a 1997 vývoj tzv. nekrytej predpokladanej straty zaznamenal klesajúcu tendenciu – zo 16 900 000 tis. Sk koncom roka 1995 na 12 100 000 tis. Sk v roku 1996 – k 31. 12 1998 už predstavovala viac ako 19 300 000 tis. Sk. K 30. 6. 1999 vzrástla na objem viac ako 27 000 000 tis. Sk a k 31. 3. 2000 na viac ako 29 272 000 tis. Sk. (Výsledok je ovplyvnený nekrytou predpokladanou stratou Konsolidačnej banky, š. p. ú., Bratislava.)

Tab. č. 4

Druh úveru	K 31. 12. 1997	K 31. 3. 1998	K 31. 12. 1998	K 30. 6. 1999
Celková suma poskyt. úveru	524 497 769	548 104 044		
Klasifikované	85 299 980		145 000 000	166 000 000
Neštandardné	7 297 218	8 373 330		
Pochybné a sporné	8 627 795	8398 463		
Stratové	69 329 967	70 906 274		

Prameň: Štatistické materiály NBS

Pokračovanie v č. 10/2001

NÁRODNÁ BANKA DÁNSKA

Centrálna banka Dánska – Danmarks Nationalbank – so sídlom v Kodani vznikla ako nezávislá inštitúcia na základe zákona schváleného dánskym parlamentom.

DANMARKS NATIONALBANK

Hlavným poslaním tejto inštitúcie je udržiavať bezpečný a spoľahlivý menový systém v krajine a uľahčovať a riadiť peňažné toky a poskytovanie úverov.

Banka bola založená v roku 1818 s cieľom spravovať vzťahy v rámci menového systému. Základný kapitálový fond banky bol 50 miliónov dánskych korún. V tom období bola jedinou bankou v Dánsku a od svojho vzniku aj výlučným emitentom dánskych bankoviek. Na trhu sa postupne etablovali sporiteľne a iné komerčné banky, rozširoval sa úverový trh a Nationalbank vykonávala funkcie centrálnej banky. Legislatívnym základom týchto aktivít bol zákon o Národnej banke Dánska č. 116 zo 7. apríla 1936, ktorý je stále v platnosti.

Národná banka Dánska okrem emisie bankoviek a mincí riadi menovú politiku, je bankárom ostatných dánskych komerčných bánk a vlády, zodpovedá za výkon devízovej politiky, hrá zásadnú úlohu na finančnom trhu, vydáva finančné štatistiky a reprezentuje Dánsko na medzinárodnom poli. Banka prijíma platby a vykonáva úhrady pre štát. K jej ďalším funkciám patrí:

- prijímanie vkladov,
- eskontovanie zmeniek,
- poskytovanie úverov,
- vystavovanie šekov v Dánsku a zahraničí,
- vydávanie bankových dlžobných úpisov,
- nákup a predaj cenných papierov, drahých kovov a zahraničnej meny,
- preberanie vkladov do bezpečnostnej úschovy.

História banky

Dňa 1. augusta 1818 vznikla Nationalbanken i Kjobenhavn (Národná banka v Kodani) ako súkromná spoločnosť s ručením obmedzeným. Na základe výnosu kráľa Frederika VI. získala výsadné právo emitovať bankovky na dobu 90 rokov. Keďže skúsenosti z minulosti vyvolávali obavy zo zodpovednosti štátu za emisiu peňazí, Nationalbanken získala ako emitent úplnú nezávislosť od štátu. Narušil sa tak dovtedy udržiavaný princíp rozdelenia moci výhradne medzi kráľa a vládu.

Úlohou banky bolo zaviesť poriadok v dánskom menovom systéme a ako jedinej banky v krajine poskytovať bežné bankové služby štátu aj verejnosti. Prvé dánske komerčné banky vznikali až po roku 1829. Nationalbanken aj naďalej poskytovala úvery obchodníkom a vydávala cenné papiere, postupne stabilizovala menový systém prostredníctvom diskontnej sadzby a otvárala pobočky v regiónoch. Po zavedení strieborného štandardu postupne vznikajúce komerčné banky a sporiteľne preberali na seba komerčné aktivity centrálnej banky. Nationalbanken sa stala výlučne bankou bánk a vlády.

V roku 1875 prešlo Dánsko zo strieborného štandardu na zlatý, zanikla dovtedy používaná mena rigsdaler a do obehu sa dostala dánska koruna – kroner. Dánsko tak vstúpilo do Škandinávskej menovej únie.

V roku 1908 vypršala platnosť kráľovského výnosu, avšak po rozsiahlej politickej diskusii bola predĺžená o ďalších 30 rokov. Po špekuláciách na trhu s nehnuteľnosťami postihla krajinu hlboká finančná kríza. Dánska národná banka zvýšila diskontnú sadzbu na 8 % a bankový sektor prešiel reštrukturalizáciou. V roku 1914 sa stala banka jediným bankárom dánskej vlády, čím si definitívne upevnila pozíciu centrálnej banky. Nasledujúca kríza bankového sektora sa rozvinula v tridsiatych rokoch. Bola dôsledkom znovuzavedenia zlatej parity, deflácie a zlej ekonomickej situácie (nezamestnanosť vzrástla na 21 – 22 %).

Legislatívny základ na výkon aktivít centrálnej banky dal zákon o Národnej banke Dánska č. 116 zo 7. apríla 1936. Okrem toho 28. mája 1936 Rada riaditeľov vypracovala štatút Národnej banky Dánska. Na základe týchto aktov sa zo spoločnosti s ručením obmedzeným stala banka nezávislou inštitúciou, pričom parlament a vláda získali väčší prehľad o jej vnútornom fungovaní.

Najvyššími orgánmi banky sú Rada riaditeľov, Výbor riaditeľov a Rada guvernérov. Špecifickú úlohu pri vedení banky má minister obchodu, priemyslu a lodnej dopravy Dánska, ktorý zároveň vykonáva funkciu kráľovského bankového komisára. Dohliada na to, či banka plní svoje záväzky podľa zákona o Národnej banke Dánska a podľa nariadení a ustanovení nadväzujúcich na tento zákon. Komisár predsedá zasadnutiam Rady riaditeľov, má prístup na zasadania Výboru riaditeľov a k bankovým informáciám v rozsahu, o aký požiada.

Rada riaditeľov

Rada riaditeľov pozostáva z 25 členov volených na 5 rokov, ktorí nesmú pôsobiť v banke. Z nich 8 volí spomedzi svojich členov dánsky parlament (Folketing) a dvoch menuje ministerstvo pre ekonomické záležitosti. Jeden z nich musí byť ekonóm a druhý právnik. Zvyšných 15 volí Rada riaditeľov. Pri voľbe sa prikladá náležitá pozornosť tomu, aby kandidáti reprezentovali všetky geografické regióny Dánska a rôzne profesie vrátane podnikateľov. Podmienkou je vysoká znalosť ekonomických a obchodných podmienok na trhu.

Rada riaditeľov zasadá raz štvrťročne a plní predovšetkým organizačné úlohy, schvaľuje rozpočet banky a stanovuje použitie ročného zisku. Dohliada na to, či sa dodržiavajú pravidlá, ktorými sa riadi činnosť banky v zmysle zákona Národnej banke Dánska a platného štatútu. Volí tiež dvoch z celkového počtu troch guvernérov banky, vydáva štatút banky, rozhoduje o zakladaní a rušení pobočiek a vydáva predpisy týkajúce sa platov a dôchodkov všetkých zamestnancov banky vrátane guvernérov. Každé tri mesiace zvolí dvoch riaditeľov, ktorí spolu s jedným členom Výboru riaditeľov majú za úlohu preskúmať majetok a záväzky banky na ľubovoľnom útvare banky. Najmenej raz mesačne kontroluje člen Rady riaditeľov spolu s revízormi banky hotovosť v trezoroch banky.

Zasadnutiam Rady riaditeľov predsedá kráľovský bankový komisár. Od apríla 2001 je predsedom rady univerzitný profesor Hans E. Zeuthen a podpredsedníčkou riaditeľka finančnej spoločnosti Helle Bechgaard. Volebné obdobie predsedu a podpredsedu je jeden rok. Medzi ostatnými členmi sa nachádzajú aj farmári, zástupcovia odborovej organizácie alebo technici.

Výbor riaditeľov

Výbor sa skladá zo 7 členov s volebným obdobím na jeden rok. Dvoch členov dosadzuje ministerstvo pre ekonomické záležitosti. Rada riaditeľov volí zvyšných päť členov, pričom je zaužívané pravidlo, že dvaja členovia parlamentu zastupujú vo výbore vládu a dvaja opozíciu. Členovia výboru nesmú pracovať vo vedení iných bánk. Predseda Výboru riaditeľov je totožný s predsedom Rady riaditeľov. Výbor zasadá obyčajne 10-krát v roku. Na svojich zasadnutiach prerokúva informácie o dôležitých záležitostiach v činnosti banky a spolu s Radou guvernérov rokuje o závažnejších rozhodnutiach, ktoré majú všeobecnejší význam pre chod banky, ako sú napr. pravidlá, ktorými sa riadi poskytovanie pôžičiek, i keď sa nevyžaduje ich predloženie Rade riaditeľov. Všetky materiály, ktoré sa predkladajú Rade riaditeľov, musí najskôr prerokovať výbor. Najmenej jedenkrát ročne výbor preskúma najvýznamnejšie pasíva banky a skontroluje všetky jej aktíva. Správu o tejto kontrole predloží Rade riaditeľov. Úlohou výboru je dbať na to, aby ročná účtovná uzávierka bola vykonaná správne a dôsledne. K jeho ďalším funkciám patrí aj menovanie a odvolávanie úradníkov banky s funkčným zaradením vyšším ako vedúci.

Rada guvernérov

Trojčlenná Rada guvernérov zodpovedá za riadenie každodenných aktivít centrálnej banky, tvorbu, implementáciu a výkon aktuálnych zmien menového programu. Predsedu Rady guvernérov navrhuje dánska kráľovná

Bodil Nyboe Andersen

Torben Nielsen

Jens Thomsen

a dvoch ďalších guvernérov Rada riaditeľov na základe odporúčania Výboru riaditeľov. Guvernéri nesmú vykonávať žiadnu funkciu vo vedení obchodných organizácií alebo spoločností, ani sa nesmú podieľať na súkromných obchodných činnostiach. Zaujímavosťou je, že funkčné obdobie guvernérov nie je časovo limitované a zo svojich funkcií odchádzajú až po dosiahnutí veku 70 rokov. Z funkcie ich môže odvolať vo výnimočných prípadoch iba kráľovná.

Úlohou Rady guvernérov je dozerať na správne uskutočňovanie všetkých bankových transakcií, plnenie povinností bankového personálu, na ochranu majetku banky a zverených hodnôt, na tlač obeživa a raz mesačne podávať správu kráľovskému bankovému komisárovi, predsedovi Rady riaditeľov a Výboru riaditeľov o krytí bankoviek v obehu. Rada guvernérov určuje diskontnú sadzbu a úrokovú sadzbu na úvery.

Guvernéri, vedúci pobočiek a revízori si nesmú brať od banky pôžičky, dostávať od banky záruku za pôžičky, ani sa zúčastňovať na zmluvách o ručení za dlhy splácané banke.

Menová politika

Cieľom menovej politiky, za ktorú je centrálna banka zodpovedná, je podporovať politiku fixného výmenného kurzu dánskej koruny voči euru. Jej základným nástrojom je riadenie výšky krátkodobých úrokových mier, a to stanovením diskontnej sadzby a maximálnej úrokovej miery pre poskytovanie úverov. Rada guvernérov rozhoduje o výške fixných úrokových mier. Nakoľko je menová politika súčasťou celkovej hospodárskej politiky krajiny, jej definovanie, smerovanie a obsah vzniká v spolupráci s vládou. Praktickú realizáciu vykonáva banka. Od októbra 2000 je diskontná sadzba stanovená na 4,75 %.

Od 50-tych rokov sa postupne liberalizovali menové opatrenia. Liberalizácia bola zavŕšená v októbri 1998. V posledných rokoch bola centrálna banka Dánska vysoko hodnotená za vedenie stabilnej menovej politiky. V júni 1999 banka vykonala niekoľko významných zmien vo využívaní nástrojov menovej politiky. Zmeny sa týkali pôžičiek poskytovaných bankou, pričom sa rozšírila možnosť akceptovania dodatočnej záruky vo forme hypotekárnych úverových bondov a iných cenných papierov. Stanovila sa aj maximálna výška depozitov na bežný účet v centrálnej banke na 20 miliárd dánskych korún.

Devízový režim a euro

V 80-tych rokoch musela centrálna banka uskutočniť významné protiinflačné a menovostabilizačné opatrenia, vďaka čomu sa stalo dánske hospodárstvo jedným z najstabilnejších v Európe. Dánska koruna si udržala paritu Európskeho mechanizmu výmenných kurzov (ERM parity) od roku 1987, kľúčová diskontná sadzba bola v roku 1995 znížená prvýkrát od roku 1959 na úroveň nižšiu ako 5 % a inflácia sa pohybovala okolo 2 %. V októbri 1998 bol zavŕšený proces úplnej liberalizácie devízového trhu.

Napriek tomu, že Dánsko spĺňa podmienky na vstup do Európskej menovej únie (rozpočtový deficit, inflácia, úrokové miery a menová stabilita), nepristúpilo k zavedeniu eura. Na základe ľudových referend v rokoch 1992 a 1993 sa väčšina obyvateľov vyjadrila proti maastrichtskej dohode, takže krajina uplatňuje tzv. výnimku z dohody. Dánsko tak zostáva mimo eurosystému rovnako ako Švédsko a Veľká Británia. Napriek tejto skutočnosti je dánska koruna úzko spätá s eurom prostredníctvom európskeho systému ERM II od začiatku roku 1999 pri pokračovaní dlhoročnej politiky fixných kurzov. Účelom ERM II je zabezpečiť stabilitu výmenných kurzov medzi menami krajín, ktoré prešli na euro a krajín zachovávajúcich si vlastnú menu. V podstate ide o systém stanovenia stredného fixného kurzu domácej meny voči euru. Úlohou centrálnej banky Dánska je tak prostredníctvom intervencií na devízovom trhu udržať kurz dánskej koruny v povolenom rozpätí. ERM II dovoľuje rozpätie ± 15 %, avšak Dánska národná banka ho zúžila na ± 2,25 %. Stredný kurz koruny je 746,038 DKK/100 EUR a určuje sa na základe kurzu voči nemeckej marke.

Orientácia menovej politiky na udržanie fixného kurzu voči euru sa uplatňuje aj z dôvodu malej rozlohy krajiny a výrazného objemu zahraničného obchodu, pričom pre Dánsko je dôležité udržať čo najmenšiu fluktuáciu kurzov mien obchodných partnerov. Devízový režim je liberálny a neexistujú žiadne reštrikcie na nákup a predaj meny.

V októbri 2000 Dánsko opätovne odmietlo prijatie eura namiesto domácej meny a tým aj vstup do Európskej menovej únie. Tento výsledok nemal výraznejší vplyv na hodnotu meny.

Finančným rokom banky je kalendárny rok. Rada guvernérov odovzdáva do 1. februára ročnú účtovnú uzávierku autorizovaným účtovným znalcom, ktorých menuje kráľovský bankový komisár. Znalci nesmú mať žiaden pracovný vzťah voči banke, ani akýkoľvek vzťah k zástupcom manažmentu. Výbor riaditeľov vypracuje správu o ročnej účtovnej uzávierke, prerokuje ju s kráľovským bankovým komisárom a najneskôr do 20. marca ju predloží Rade riaditeľov. Zisk dánskej centrálnej banky sa po prerozdelení do fondov rezerv alebo špeciálnych záručných fondov odvádza do štátnej pokladnice. V roku 1999 dosiahol zisk banky úroveň 1,5 miliardy dánskych korún.

Služby vláde

Ministerstvo financií a Národná banka Dánska sú zodpovedné za vedenie vládneho dlhu. Raz štvrťročne rokujú zástupcovia centrálnej banky, ministerstva financií a ministerstva pre ekonomické záležitosti o celkovej stratégii vládnych pôžičiek. Od polovice 70-tych rokov dánska vláda čerpá pôžičky poskytnuté centrálnou bankou na pokrytie svojho operačného deficitu rozpočtu a splatenie záväzkov formou emisie cenných papierov prostredníctvom banky, ktorá vykonáva administráciu poskytnutých pôžičiek. Emitované vládne cenné papiere umiestňuje na Kodanskej burze cenných papierov alebo získava zahraničné úvery. V záujme vylepšenia kompozície dánskeho dlhu banka výnimočne odkupuje cudzie vládne cenné papiere.

Ratingová agentúra Moody's zvýšila v roku 1999 Dánsku rating dlhu v zahraničnej mene z pôvodného Aa1 na Aaa, čo je najvyšší rating v tejto kategórii. Dôvodom takéhoto rozhodnutia sú pozitívne výsledky štrukturálnych reforiem na ekonomiku.

Organizácia banky

Organizačná štruktúra banky je jednoduchá, dvojúrovňová. Predseda Rady guvernérov reprezentuje banku navonok. Odbory trhových operácií, medzinárodných vzťahov, finančných trhov a ekonomiky patria do kompetencie druhého guvernéra. Tretí guvernér dánskej centrálnej banky riadi tieto úseky: platobné systémy, hospodárske služby, informačné technológie, bankové služby, personálny a organizačný odbor, účtovníctvo, bezpečnosť, štatistiku, tlačiareň cenín a Kráľovskú mincovňu. Počet zamestnancov sa po racionalizácii v posledných 10 rokoch ustálil na 550.

Úsek bankového dohľadu existuje mimo centrálnej banky v rámci ministerstva priemyslu. Centrálna banka odmietla návrh opozície, aby od ministerstva priemyslu prevzala oblasť finančného a bankového dohľadu. Podľa guvernérky Bodil Nyboe Andersen s ohľadom na spojenie s finančným sektorom, respektíve zodpovednosťou za finančnú politiku, by nebolo vhodné obe oblasti miešať a strážiť banky.

V roku 1989 banka definitívne zatvorila posledné dve z pôvodných šiestich pobočiek. Tie poskytovali najmä služby štátnym inštitúciám a komerčným bankám v regiónoch, ktoré ich prostredníctvom čerpali pôžičky.

Od roku 1975 je súčasťou Národnej banky Dánska kráľovská mincovňa. V nej sa okrem dánskych mincí razí aj obeživo Faerských ostrovov a Grónska, ktoré sú súčasťou Dánska s osobitným samosprávnym štatútom.

Na základe oficiálnych materiálov Národnej banky Dánska spracovala Mgr. Barbora Bogdányiová, NBS

DÁNSKA EKONOMICKÁ LITERATÚRA

VÝBER

MONOGRAFIE:

Consequences for the Danish Bond Market if Denmark Decides to Adopt the Euro. Technical Considerations.
http://www.nationalbanken.dk/nb\nsf.
Copenhagen, Danmarks Nationalbank 2000. 36 s.
finančné trhy, trhy dlhopisov; jednotná mena Euro – zavedenie; centrálne banky; burzy cenných papierov; menová politika; Dánsko

Data on Danish Public Foreign Borrowing.
http://www.nationalbanken.dk/nb\nsf.
Copenhagen, Danmarks Nationalbank 1998. 49 s.
verejné financie; verejný dlh; zahraničná zadlženosť; riadenie zahraničného dlhu; úroková miera – riziká; refinancovanie; Dánsko

Danish Government Securities.
http://www.nationalbanken.dk/nb\nsf.
Copenhagen, Danmarks Nationalbank 1998. 70 s.
verejné financie; štátne cenné papiere; štátna zadlženosť; dlhová politika; finančné trhy; zahraničná zadlženosť; riadenie rizika; Dánsko

Danish Government Borrowing and Debt 2000.
http://www.nationalbanken.dk/nb\nsf.
Copenhagen, Danmarks Nationalbank 2001. 66 s.
verejné financie; štátne pôžičky; dlhová politika; r. 2000; riadenie dlhu; vnútorná zadlženosť; zahraničná zadlženosť; sociálne fondy; riadenie rizika; Dánsko

National Report on Economic Reforms – Denmark.
http://www.oem.dk/eng/eco/pub.asp.
Copenhagen, Ministry of Finance 2000. 41 s.
hospodárska politika; podnikový sektor; štrukturálna reforma; kapitálové trhy; finančné služby; finančný sektor – reštrukturalizácia; malé a stredné podniky – financovanie; európska integrácia; jednotný trh EÚ; Dánsko

Structural Reforms of the Danish Product and Capital Markets.
http://www.oem.dk/eng/eco/pub.asp.
Copenhagen, Ministry of Finance 2000. 40 s.
hospodárska politika; podnikový sektor; finančný sektor; kapitálové trhy; štrukturálne reformy; spotreba; zdaňovanie; import; finančný dohľad; liberalizácia; r. 1989 až 1999; Dánsko

PERIODIKÁ:

Monetary Review Danmarks Nationalbank.
http://www.nationalbanken.dk/nb\nsf.
Copenhagen, Danmarks Nationalbank.
peňažná ekonomika; menová politika; menový vývoj; centrálne banky; finančný sektor; finančná stabilita; platobný systém; Danmarks Nationalbank; zúčtovací systém; finančný dohľad; finančné trhy; Dánsko

Report and Accounts Danmarks Nationalbank.
http://www.nationalbanken.dk/nb\nsf.
Copenhagen, Danmarks Nationalbank.
peňažná ekonomika; Danmarks Nationalbank; centrálne banky; menová politika; devízová politika; finančná stabilita; platobný systém; finančný systém; európska integrácia; ECB – menová politika; medzinárodná menová spolupráca; riadenie finančného rizika; centrálne banky – organizácia; Dánsko

Spracovala: PhDr. Mária Solčianska

MARTIN KOLLÁR
1889 – dátum úmrtia neznámy

Jeho meno nie je veľmi známe, hoci bol jedným z mála bankových úradníkov, ktorý pracoval v centrálnych bankách na území Československa, respektíve Slovenska už od ich vzniku, pričom dlhé roky pôsobil vo vysokých funkciách.

Narodil sa 23. októbra 1889 v početnej roľníckej rodine v dedine Ovčie, dnes okres Prešov. Po gymnaziálnych štúdiách absolvoval v roku 1913 abiturientsky kurz pri obchodnej akadémii v Prostějove. Na Morave, konkrétne v Brne, nastúpil aj do svojho prvého zamestnania ako bankový úradník. Kollárove prvé kontakty s bankovníctvom prerušila na niekoľko rokov svetová vojna. Ako vojak Rakúsko-Uhorskej armády slúžil pri 14. honvédskom poľnom pluku, ale len do októbra 1915, keď padol do ruského zajatia. V Rusku dobrovoľne vstúpil do cárskej armády a v roku 1917 do československých légií. Domov sa vrátil v hodnosti desiatnika až v januári 1920, po dlhej ceste cez Japonsko a Suezský prieplav. Vojenskú službu definitívne ukončil v apríli toho istého roku ako príslušník československej armády.

Kariéru v ceduľovom ústave, ako sa vtedy hovorilo centrálnej banke, začal ako praktikant v Bankovom úrade ministerstva financií (BÚMF) v Prahe, čo bol vlastne predchodca Národnej banky československej (NBČS), kam nastúpil 26. mája 1920. Koncom roka ho preložili do košickej filiálky BÚMF, kde pomerne rýchlo profesionálne napredoval. Krátko po nástupe bol menovaný za kontrolóra a v auguste 1923 sa stal námestníkom prednostu tejto filiálky. Z Košíc ho v marci roku 1927, už ako vrchného kontrolóra, preložili do banskobystrickej filiálky NBČS vo funkcii prednostu. O šesť rokov neskôr odišiel do Bratislavy na post námestníka prednostu. Z tejto funkcie bol už len krok k miestu prednostu filiálky, ktorá bola najvýznamnejšou slovenskou filiálkou NBČS. Na tomto poste pôsobil s titulom riaditeľa filiálky NBČS od apríla 1938. Najvyššie služobné zadelenie v predvojnovej emisnej banke získal 1. januára 1939, keď bol vymenovaný za námestníka riaditeľa NBČS II. triedy. Martin Kollár ako Slovák dosiahol vo vtedajšej Národnej banke prakticky jeden z najvyšších možných titulov a mohlo sa zdať, že sa týmto jeho služobný postup naplnil.

Jeho kariéru ovplyvnili politické udalosti z jesene 1938 a jari 1939. Krátko po vyhlásení autonómie Slovenska, presnejšie v druhej polovici októbra, vypracoval konkrétny návrh na decentralizáciu NBČS, adresovaný ministrovi hospodárstva Slovenskej krajiny. Kollárom navrhované zmeny boli vzhľadom na centralisticky riadenú NBČS dosť rozsiahle. Detailne spracovaný návrh predpokladal vytvorenie slovenskej časti NBČS na čele s viceguvernérom, bankovou radou, obchodnou správou, ako aj transformáciu bratislavskej filiálky na Hlavný ústav. Zároveň riešil aj paritné zastúpenie Slovákov v centrálnych orgánoch banky a z toho plynúce ďalšie nevyhnutné zmeny. V dôvodovej správe k tomuto návrhu píše, že „žiadna vláda na Slovensku nemôže zaručiť vývin Krajiny Slovenskej, ak sa decentralizácia Národnej banky Československej predbežne podľa pripojeného návrhu ihneď neprevedie". Po prerokovaní tohto návrhu odporučila vláda Slovenskej krajiny bankovej rade NBČS na post riaditeľa obchodnej správy v Bratislave práve Martina Kollára. Tieto návrhy sa však nerealizovali, keďže po vzniku Slovenského štátu sa vláda rozhodla vybudovať samostatnú slovenskú emisnú banku.

Koncom marca sa začala vytvárať organizačná štruktúra novej centrálnej banky a jej konečná podoba bola z veľkej časti výsledkom Kollárovej práce. Samotný vznik Slovenskej národnej banky (SNB) 4. apríla 1939 priniesol Martinovi Kollárovi ako najskúsenejšiemu a najvyššie postavenému úradníkovi dovtedajšej bratislavskej filiálky NBČS najvyšší možný post, aký vo svojej kariére bankového úradníka dosiahol. V hierarchii SNB sa stal riaditeľom administratívneho odboru a z titulu funkcie aj členom riaditeľstva SNB. V krátkom čase vybudoval najväčší a z pohľadu fungovania Národnej banky aj najdôležitejší z odborov – administratívny odbor. Nasledujúcich šesť rokov riadil administratívu banky v jej ústredí na Štúrovej ulici. Tu sa naplno prejavili jeho schopnosti: organizačný talent a prehľad, s akým zabezpečoval chod banky.

Keď začiatkom septembra 1944 gestapo zatklo guvernéra Karvaša a viceguvernér Fundárek sa v tom čase nachádzal na území ovládanom povstaleckým vojskom, zostala Národná banka bez vedenia. Napriek tomu ústredie v Bratislave a filiálky v Nitre a Prešove pracovali nerušene ďalej hlavne zásluhou Martina Kollára, ako aj ostatných riaditeľov SNB. Po odchode guvernéra Kubiša na zdravotnú dovolenku začiatkom februára 1945 zveril guvernér bežnú vnútornú agendu SNB riaditeľskému zboru pod Kollárovým vedením. Martin Kollár mal neustále na zreteli záujem banky, čo sa potvrdilo aj na poslednej schôdzi bankovej rady v marci 1945, kde sa priklonil na stranu riaditeľstva a nesúhlasil s návrhom guvernéra Kubiša dočasne vyviezť zásobu slovenských bankoviek za hranice štátu.

Po prechode frontu sa sústredil na stabilizáciu pomerov v banke, evidoval škody na jej majetku zapríčinené vojnou a naďalej bránil postavenie banky, najmä v súvislosti so vznikom Československého menového úradu a snahou tejto inštitúcie prevziať kompetencie centrálnej banky na úkor SNB. Vymenovanie Dočasnej správy SNB neovplyvnilo zotrvanie Kollára vo funkcii. V tom čase zabezpečoval jednu z najdôležitejších úloh banky – kolkovanie platidiel a ich výmenu, ktorá sa úspešne realizovala na prelome októbra a novembra 1945. Ukončením činnosti Slovenskej národnej banky v súvislosti s obnovením ústredia Národnej banky československej v Prahe, spojeným s celkovou reorganizáciou banky, Kollár stratil svoje postavenie. Zostal síce riaditeľom, avšak už nie odboru, ale administratívneho oddelenia NBČS, Oblastného ústavu pre Slovensko. Ako profesionál si však naďalej zodpovedne plnil svoje povinnosti. V službách centrálnej banky pracoval nepretržite 30 rokov a penzionovaný bol v polovici roka 1950 ako dôchodca v činnej službe.

Mgr. Miloš Mazúr

razne odzrkadlilo reformačné hnutie a vojny s Turkami. Vzniká skupina pamätných medailí, tzv. protitureckých, a to nielen na víťazné vojnové udalosti, ale poznáme aj medaily, ktoré dokumentujú neúspešné vojnové ťaženia. Medailérske pamiatky tohto druhu zobrazujú svojím reliéfom mimoriadne detailné výjavy z vtedajších bitiek, obliehaných pevností, zámkov, hradov, miest a pod.

Ďalej poznáme príležitostné medaily, napríklad medaily na priateľstvo a pre šťastie, medaily veľkonočné, vianočné, novoročné a kalendárové, medaily na živelné pohromy, medaily na rozličné vedné odbory napr. lekárstvo, prírodné vedy, medaily s hudobnou a divadelnou tematikou, medaily športové atď.

Významnú skupinu, ktorá dokumentuje baníctvo a banské podnikanie pred rokom 1918 na území Slovenska, tvoria razené medaily pri príležitosti návštev jednotlivých panovníkov a členov viedenského dvora v banských mestách, ďalej medaily razené pri príležitosti dokončenia prác spojených s razením banských štôlní, medaily vzťahujúce sa na banské školstvo a medaily na významné banícke osobnosti.

Známe sú medaily tzv. jurajovské (tiež svätojurajovské), ktoré sa začali raziť v kremnickej mincovni v 17. storočí, ktoré nosili najmä vojaci a stali sa akýmisi amuletmi. Tieto razby dostali meno podľa vyobrazenia sv. Juraja na koni zabíjajúceho draka na jednej strane medaily a loďou na rozbúrenom mori so spiacim Kristom na druhej strane. Vo väčšine prípadov sú označené na averze nápisom S. GEORGIVS EQVITVM PATRONVS (sv. Juraj patrón rytierov, resp. vojakov) a na reverze IN TEMPESTATE SECVRITAS (bezpečnosť v búrke). Jurajovské medaily mali chrániť svojho nositeľa pred pohromami tureckých vojen, stavovských povstaní a krvavých náboženských zápasov ktoré v 17. a 18. storočí zmietali strednou Európou, tak, ako v 16. storočí chránili tzv. morové medaily pred morovou nákazou. Medzi kremnických rytcov, ktorí sa v polovici 17. storočia zaslúžili o zavedenie razby jurajovských medailí patria členovia rodiny Rothenfelsovcov: predovšetkým Kristián Hermann Roth von Rothenfels († 1690) a neskôr jeho synovia Hermann a Jeremiáš Roth († 1751). Kristián Hermann Roth vytvoril aj medailu razenú na pamiatku oslobodenia Budína od Turkov roku 1686. V tvorbe jurajovských medailí pokračoval syn Jeremiáša Rotha – Jeremiáš Roth mladší († 1754). Známa je jeho medaila na priateľstvo, z 1. polovice 18. storočia, ktorá na reverze znázorňuje pod spojenými rukami vedutu Kremnice.

Z kremnickej mincovne pochádzajú aj známe bratislavské korunovačné medaily s realisticky znázornenými podobizňami uhorských kráľov a kráľovien korunovaných v Dóme sv. Martina v Bratislave od roku 1563 až do roku 1830. Prvým korunovaným uhorským kráľom bol Maximilián II. – korunovácia bola 8. septembra 1563 a posledným Ferdinand V. – korunovácia sa uskutočnila dňa 28. septembra 1830. Dňa 25. júna tohto roku uplynulo 260 rokov od korunovácie Márie Terézie (1740 – 1780) za uhorskú kráľovnú v Bratislave. Na pamiatku jej korunovácie, ktorá sa uskutočnila v roku 1741 v Dóme sv. Martina, je známych vyše tridsať typov medailí a žetónov razených zo zlata, striebra, bronzu, olova a cínu. Medzi významné medaily na jej bratislavskú korunováciu patrí napríklad strieborná medaila od popredného majstra, cisárskeho dvorného medailéra,

Kristian Hermann Roth von Rothenfels, strieborná medaila na oslobodenie Budína r. 1686, 53 mm, averz, reverz.

Jeremiáš Roth von Rothenfels, strieborná medaila na priateľstvo, polovica 18. stor., 50 mm, averz, reverz.

Hermann Roth, strieborná jurajovská medaila, okolo 1690, 47 mm, averz, reverz.

Z rokovania Bankovej rady NBS

Dňa 24. 8. 2001 sa v Bratislave uskutočnilo 17. rokovanie Bankovej rady Národnej banky Slovenska (BR NBS) pod vedením jej guvernéra Mariána Juska.

- BR NBS schválila Situačnú správu o menovom vývoji za júl 2001 a na základe aktuálneho, ako aj očakávaného ekonomického a menového vývoja rozhodla o nezmenení kľúčových úrokových sadzieb.
- BR NBS konštatovala, že vývoj základných makroekonomických parametrov je s výnimkou zahraničného obchodu v súlade s predpokladmi konkretizovaného menového programu.

Vývoj inflácie v júli bol v súlade s očakávaniami NBS z predchádzajúceho mesiaca. Úroveň spotrebiteľských cien sa v porovnaní s júnom nezmenila a ich vývoj bol ovplyvnený na jednej strane poklesom cien položiek jadrovej inflácie a na druhej strane zvýšením regulovaných cien. Medziročná dynamika celkovej inflácie si zachovala júnovú úroveň.

Pokles cien položiek jadrovej inflácie bol ovplyvnený predovšetkým znížením cien pohonných hmôt a očakávaným sezónnym poklesom cien potravín, najmä zeleniny. Medziročná dynamika cien potravín však vzrástla vzhľadom na ich výraznejší sezónny pokles v rovnakom období predchádzajúceho roka. Tento cenový segment aj naďalej vytvára určitú mieru neistoty vývoja jadrovej inflácie, čo je v súčasnosti charakteristická črta cenového vývoja v rámci stredoeurópskeho regiónu. Medziročná miera jadrovej inflácie sa v porovnaní s júnom mierne znížila. Medziročný rast čistej inflácie bez vplyvu pohonných hmôt si dlhodobo udržiava stabilný vývoj, pričom v júli zaznamenal mierne spomalenie. Bolo to ovplyvnené pokračujúcou nízkou dynamikou cien obchodovateľných tovarov, ale aj tendenciou poklesu medziročného rastu cien trhových služieb. Tento vývoj nenaznačuje výraznejší vplyv dopytových faktorov na vývoj spotrebiteľských cien.

Pokračovala tendencia rastu deficitu bežného účtu platobnej bilancie, ovplyvnená predovšetkým vývojom zahraničného obchodu, ktorý je determinovaný jednak poklesom hospodárskeho rastu našich obchodných partnerov a reštrukturalizáciou niektorých exportných odvetví, ale aj rýchlejším rastom dovozov v dôsledku dynamizácie domáceho investičného dopytu a rastu domácej ekonomickej aktivity. V štruktúre prírastku importov aj naďalej dominujú stroje a prepravné zariadenia a polotovary. Rýchlejší rast však zaznamenáva aj dovoz cestných motorových vozidiel.

V auguste NBS neočakáva výraznejšiu zmenu dynamiky jadrovej ani celkovej inflácie. Spotrebiteľské ceny budú pravdepodobne v najbližšom období determinované predovšetkým volatilitou cien potravín a pohonných hmôt, bez výraznejších dopytových tlakov. Možný rast spotrebiteľského dopytu, najmä v poslednom štvrťroku, by mohol súvisieť s prebiehajúcim vyplácaním privatizačných dlhopisov FNM, čo by sa mohlo prejaviť v spomalení poklesu jadrovej inflácie.

– IP –

Nútená správa Devín banky, a. s.

Bankový dohľad Národnej banky Slovenska zaviedol dňa 24. augusta 2001 v Devín banke, a. s., Bratislava nútenú správu. Dôvodom tohto rozhodnutia boli pretrvávajúce nedostatky v hospodárení banky a v nedostatočnom pokrývaní rizík vyplývajúcich z klasifikovaných aktív. Banka dlhodobo neplní limity stanovené pravidlami bankového obozretného podnikania.

Jedným z riešení týchto dlhodobo pretrvávajúcich problémov v banke mal byť vstup zahraničného investora z Japonska – JAPAN GRADE ONE CO., LTD. Tento investor v priebehu posledných 30-tich dní viackrát zmenil spôsob získania zdrojov na zvýšenie základného imania Devín banky, a. s., vo výške 3 mld. Sk. O týchto skutočnostiach prostredníctvom Devín banky, a. s., predložil právny zástupca japonského investora doklady, ktoré si manažment Devín banky dostatočne nepreveril. Bankový dohľad dôkladne preskúmal predložené dokumenty, priamo požiadal o ich autorizáciu v inštitúciách, ktoré ich mali vydať a dostal o nich negatívne správy potvrdzujúce nepravosť daných dokumentov, resp. neexistenciu reálnych prostriedkov na zvýšenie základného kapitálu. Na základe týchto nepravých dokumentov investor deklaroval upísanie a splatenie zvýšeného základného imania bez predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska, čím sa japonský investor stal pre Národnú banku Slovenska nedôveryhodným. Manažment banky vydal pokyn na zaúčtovanie týchto operácií, čím stratil dôveru Národnej banky Slovenska.

Zaúčtovanie zvýšenia základného imania na základe nepravých dokumentov, resp. nepreukázania existencie reálnych prostriedkov na zvýšenie základného imania, čo dokumentujú aj závery z previerky, ktorú v Devín banke, a. s., vykonala Národná banka Slovenska dňa 22. 8. 2001 spôsobili akútnosť a nutnosť okamžitého zásahu bankového dohľadu Národnej banky Slovenska vo forme zavedenia nútenej správy dňom 24. 8. 2001.

Bankový dohľad Národnej banky Slovenska postúpil orgánom činným v trestnom konaní materiály celého prípadu s dôvodným podozrením spáchania trestného činu.

Prijaté rozhodnutie zaviesť nútenú správu v Devín banke, a. s., Bratislava má za cieľ zamedziť prípadnému nekontrolovateľnému vývoju v tejto banke. Takýmto postupom sa zachováva možnosť dôveryhodnému investorovi zvýšiť základné imanie banky štandardným, transparentným spôsobom podľa stanovených upisovacích podmienok do 31. 8. 2001.

V prípade neúspešného obnovenia činnosti banky budú veritelia banky uspokojovaní v súlade so zákonom o ochrane vkladov.

Dňom zavedenia nútenej správy v banke sa pozastavuje výkon funkcií všetkých orgánov banky. Pôsobnosť predstavenstva a dozornej rady prechádza v zmysle zákona o bankách na správcu pre výkon nútenej správy. Za správcu pre výkon nútenej správy bol vymenovaný JUDr. Pavol Křupala.

Tlačové oddelenie NBS

Ukazovateľ	Merná jednotka	1998	1999	2000	2001 4.	2001 5.	2001 6.	Unit	Indicator
REÁLNA EKONOMIKA									**REAL ECONOMY**
Hrubý domáci produkt [1,2]	mld. Sk	641,1*	653,3*	667,7*				Sk billion	Gross domestic product [1,2]
Medziročná zmena HDP [3]	%	4,1*	1,9*	2,2*				%	Year-on-year change of GDP [3]
Miera nezamestnanosti [4]	%	15,6	19,2	17,9	18,3	17,5	17,7	%	Unemployment rate [4]
Spotrebiteľské ceny [3]	%	5,6	14,2	8,4	7,6	7,7	8,0	%	Consumer prices [3]
OBCHODNÁ BILANCIA [2]									**TRADE BALANCE** [2]
Vývoz (fob)	mil. Sk	377 807	423 648	548 372	199 312	254 063	307 098	Sk milion	Export (fob)
Dovoz (fob)	mil. Sk	460 736	468 892	590 728	225 141	287 798	349 163	Sk milion	Import (fob)
Saldo	mil. Sk	-82 929	-45 244	-42 356	-25 829	-33 735	-42 065	Sk milion	Balance
PLATOBNÁ BILANCIA [2]									**BALANCE OF PAYMENTS** [2]
Bežný účet	mil. Sk	-74 844,0	-47 544,0	-32 941,1	-17 720,0	-28 131,9		Sk milion	Current account
Kapitálový a finančný účet	mil. Sk	67 538,3	77 617,9	63 415,1	18 751,7	19 437,5		Sk milion	Capital and financial account
Celková bilancia	mil. Sk	-19 543,2	30 137,3	34 168,8	2 374,5	-7 166,4		Sk milion	Overall balance
DEVÍZOVÉ REZERVY [4]									**FOREIGN EXCHANGE RESERVES** [4]
Celkové devízové rezervy	mil. USD	5 957,8	4 372,0	5 581,7	5 662,9	5 161,6	5 082,5	USD milion	Total foreign exchange reserves
Devízové rezervy NBS	mil. USD	2 923,3	3 425,2	4 076,8	4 089,4	3 780,0	3 715,9	USD milion	Official reserves of NBS
ZAHRANIČNÁ ZADLŽENOSŤ [4,8]									**FOREIGN DEBT** [4,8]
Celková hrubá zahraničná zadlženosť	mld. USD	11,9	10,5	10,8	11,0	10,6		USD billion	Total gross foreign debt
Zahraničná zadlženosť na obyvateľa SR	USD	2 209	1 944	2 021	2 066	1 979		USD	Gross foreign debt per capita
MENOVÉ UKAZOVATELE									**MONETARY INDICATORS**
Devízový kurz [5,7]	Sk/USD	35,242	41,417	46,200	48,711	49,324	50,156	Sk/USD	Exchange rate [5,7]
Peňažná zásoba [M2] [4,9]	mld. Sk	459,1	508,9	580,4	591,2	591	596,3	Sk billion	Money supply [M2] [4,9]
Medziročná zmena M2 [3,9]	%	2,5	10,9	14,2	12,5	12,3	13,0	%	Year-on-year change of M2 [3,9]
Úvery podnikom a obyvateľstvu [4,9]	mld. Sk	382,5	397,6	396,1	309,5	307,2	312,9	Sk billion	Credit to enterprises and households [4,9]
ŠTÁTNY ROZPOČET [2,4]									**STATE BUDGET** [2,4]
Príjmy	mld. Sk	177,8	216,7	213,4	67,2	84,8	103,8	Sk billion	Revenue
Výdavky	mld. Sk	197,0	231,4	241,1	82,1	99,4	117,3	Sk billion	Expenditure
Saldo	mld. Sk	-19,2	-14,7	-27,7	-14,9	-14,6	-13,5	Sk billion	Balance
PRIMÁRNY TRH									**PRIMARY MARKET**
Priemerná úroková miera									Average interest rate
– jednoročné vklady	%	11,17	12,34	9,76	6,73	6,68	6,63	%	– 12 -month deposits
– krátkodobé úvery	%	20,61	19,61	13,61	11,65	11,67	11,5	%	– short-term loans
– krátkodobé čerpané úvery	%	19,72	17,45	11,95	9,62	9,27	9,09	%	– short-term new loans
PEŇAŽNÝ TRH									**MONEY MARKET**
Úrokové sadzby stanovované Bankovou radou NBS									Interest rates set by the Bank Board of NBS
platnosť od					23.3.2001	23.4.2001	25.5.2001		effective from
1-dňové operácie – sterilizačné	%				6,00	6,00	6,00	%	overnight operations – sterilisation
– refinančné	%				9,00	9,00	9,00	%	– refinancing
2-týždňová limitná sadzba NBS pre štandartný REPO tender					7,75	7,75	7,75	%	2-week limited REPO rate of the standart tender of the NBS
Priemerná úroková miera z medzibank. vkladov (BRIBOR)**									Average interbank deposit interest rate (BRIBOR)**
– overnight	%	14,41	11,47	7,96	7,39	7,16	7,16	%	– overnight
– 7-dňová	%	15,88	13,24	8,47	7,74	7,68	7,68	%	– 7-day
– 14-dňová	%	16,54	13,56	8,53	7,75	7,72	7,71	%	– 14-day
– 1-mesačná	%	18,39	14,51	8,58	7,74	7,72	7,73	%	– 1-month
– 2-mesačná [6]	%	19,82	15,16	8,58	7,72	7,72	7,75	%	– 2-month [6]
– 3-mesačná	%	20,82	15,66	8,58	7,69	7,72	7,75	%	– 3-month
– 6-mesačná	%	22,14	16,23	8,58	7,66	7,71	7,77	%	– 6-month
– 9-mesačná	%			7,95	7,61	7,69	7,77	%	– 9-month
– 12-mesačná	%			7,97	7,60	7,68	7,78	%	– 12-month

[1] stále ceny, priemer roka 1995
[2] kumulatívne od začiatku roka
[3] zmena oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka
[4] stav ku koncu obdobia
[5] kurz deviza stred, priemer za obdobie
[6] rok 1995 priemer za obdobie júl-december
[7] od 1. 10. 1998 zrušenie fixného kurzového režimu a zavedenie floatingu
[8] od 1. 1. 1999 zmena metodiky
[9] vo fixnom východiskovom kurze k 1. 1. 1993
* predbežné údaje
** od 29. 5. do 15. 10. 1997 „Monitoring úrokových sadzieb na trhu medzibankových depozit v SR"

[1] Constant prices, average for 1995
[2] Cumulative figures since the beginning of the year
[3] Change compared with the same period of previous year
[4] As the end of period
[5] Midpoint rate, average of period
[6] Year 1995 average of period July-December
[7] The fixed foreign exchange regime repleaced by floating, since 1. 10. 1998
[8] Change of the methodology since 1. 1. 1999
[9] At fixed initial exchange rate as of 1. 1. 1993
* Preliminary data
** From 29. 5. to 15. 10. 1997 'Monitoring of interest rates on Slovakia's interbank deposit market'

ADRESÁR BÁNK A POBOČIEK ZAHRANIČNÝCH BÁNK V SR K 31. 7. 2001

DIRECTORY OF BANKS AND BRANCH OFFICES OF FOREIGN BANKS IN THE SR AT 31 JULY 2001

Por. čís. No.	Názov Name of bank	Adresa Address	Vedúci predstaviteľ banky Chief Executive	Funkcia Position	Telefón Telephone	Fax Fax
	Centrálna banka / Central Bank					
	Národná banka Slovenska	Štúrova 2 813 25 Bratislava	Ing. Marián Jusko,CSc.	guvernér NBS Governor	02/5296 4152	02/5413 1167
	Komerčné banky / Commercial Banks					
1.	Bank Austria Creditanstalt Slovakia, a. s.	Mostová 6 811 02 Bratislava	Mag. Dr. Christian Suppanz	predseda predstavenstva Chairman of the Board	02/5969 1111	02/5969 9406
2.	Banka Slovakia, a. s.	J. Kráľa 1 974 01 Banská Bystrica	Doc. Ing. Alena Longauerová, CSc.	prezidentka President	048/431 7305	048/413 2222
3.	CITIBANK (SLOVAKIA), a. s.	Viedenská cesta 5 851 01 Bratislava	Arif Usmani	generálny riaditeľ General Director	02/6827 8224	02/6827 8211
4.	Credit Lyonnais Bank Slovakia, a. s.	Klemensova 2/A 811 09 Bratislava	Jean-Michel Giovannetti	generálny riaditeľ General Director	02/5926 2111	02/5926 2248
5.	ČSOB stavebná sporiteľňa, a. s.	Radlinského 10 813 23 Bratislava	Ing. Pavel Strnad	generálny riaditeľ General Director	02/5988 7115	02/5988 7210
6.	Devín banka, a. s.	Františkánske nám. 8 813 10 Bratislava	Ing. Pavel Rusnák	generálny riaditeľ General Director	02/5443 3479	02/5443 2311
7.	HypoVereinsbank Slovakia, a. s.	Lazaretská 24 811 08 Bratislava	Dr. Martin Pytlik	predseda predstavenstva Chairman of the Board	02/5935 8210	02/5935 8604
8.	Investičná a rozvojová banka, a. s.	Štúrova 5 813 54 Bratislava	Ing. Ľuboš Vražda	prezident President	02/5296 2085	02/5296 3484
9.	Istrobanka, a. s.	Laurinská 1 811 01 Bratislava	Ing. Miroslav Paulen	generálny riaditeľ General Director	02/5939 7111	02/5443 1744
10.	Komerční banka Bratislava, a. s.	Medená 6 811 02 Bratislava	Ing. Ivan Duda	generálny riaditeľ General Director	02/5293 2153	02/5296 1959
11.	Konsolidačná banka Bratislava, š. p. ú.	Cintorínska 21 814 99 Bratislava	Ing. Augustín Grman, PhD.	generálny riaditeľ General Director	02/5292 1387	02/5292 1353
12.	Ľudová banka, a. s.	Vysoká 9 810 00 Bratislava	Ing. Jozef Kollár, PhD.	predseda predstavenstva Chairman of the Board	02/5965 1111	02/5441 2444
13.	Poľnobanka, a. s.	Vajnorská 21 832 65 Bratislava	Ing. František Palič	generálny riaditeľ General Director	02/4437 3964	02/4437 3975

Por. čís. No.	Názov Name of bank	Adresa Address	Vedúci predstaviteľ banky Chief Executive	Funkcia Position	Telefón Telephone	Fax Fax
14.	Poštová banka, a. s.	Gorkého 3 814 99 Bratislava	Ing. Ivan Benda	prezident President	02/5960 3333	02/5960 3344
15.	Prvá komunálna banka, a. s.	Hodžova 11 010 11 Žilina	Ing. Jozef Mihalik, PhD.	prezident President	041/5624 093	041/5624 129
16.	Prvá stavebná sporiteľňa, a. s.	Bajkalská 30 829 48 Bratislava	JUDr. Ján Burger	predseda predstavenstva Chairman of the Board	02/5823 1111	02/4342 2919
17.	Slovenská sporiteľňa, a. s.	Suché Mýto 4 816 07 Bratislava	Mag. Regina Ovesny-Straka	predsedníčka predstavenstva Chairman of the Board	02/5957 4501	02/5957 4009
18.	Slovenská záručná a rozvojová banka, š. p. ú.	Štefánikova 27 814 99 Bratislava	Ing. Ľudovít Vitárius, CSc.	generálny riaditeľ General Director	02/5729 2111	02/5249 9910
19.	Stavebná sporiteľňa VÚB - Wüstenrot, a. s.	Grösslingova 77 824 68 Bratislava	Ing. Joachim Kučera	riaditeľ Director	02/5927 5350	02/5292 0912
20.	Tatra banka, a. s.	Vajanského nábr. 5 810 11 Bratislava	Dkfm. Rainer Franz	generálny riaditeľ General Director	02/5967 1111	02/5292 4760
21.	Všeobecná úverová banka, a. s.	Mlynské nivy 1 829 90 Bratislava	Ing. Ladislav Vaškovič, CSc.	prezident President	02/5055 1111	02/5556 6650
	Pobočky zahraničných bánk / Branch Offices of Foreign Banks					
1.	Československá obchodní banka, a. s. Zahraničná pobočka v SR	Michalská 18 815 63 Bratislava	Ing. Ladislav Unčovský	vrchný riaditeľ pobočky Director of Branch Office	02/5934 5000 02/5934 5111	02/544 3 0530
2.	ING Bank N.V. pobočka Bratislava	Kolárska 6 P.O.BOX 123 811 06 Bratislava	Jan Hillered	riaditeľ pobočky Director of Branch Office	02/5934 6111	02/5293 1221

ZASTÚPENIA ZAHRANIČNÝCH BÁNK V SR K 31. 7. 2001

REPRESENTATIVE OFFICES OF FOREIGN BANKS IN THE SR AT 31 JULY 2001

Krajina Country	Názov a adresa Name and address	Dátum registrácie Date of registration	Telefón Telephone	Fax Fax	Vedúci zastúpenia Managing Director
Česká republika Czech Republic	Česká spořitelna, a.s., Praha zastúpenie / Representative Office Bratislava Prievozská 12 (Business Center) 821 09 Bratislava	13. 4.1995	02/5341 8427	02/5341 8435	JUDr. Vladimír Hirjak

Krajina Country	Názov a adresa Name and address	Dátum registrácie Date of registration	Telefón Telephone	Fax Fax	Vedúci zastúpenia Managing Director
	J & T Banka, a. s., Praha zastúpenie / Representative Office Bratislava Lamačská cesta 3 841 04 Bratislava	26. 4. 2000	02/5941 8120	02/5941 8115	Ing . Jozef Tkáč
	Živnostenská banka, a.s., Praha zastúpenie / Representative Office Bratislava Ventúrska 12 815 16 Bratislava	3. 5. 1996	02/5441 8470	02/5441 9385	Ing. Michal Lörincz
Francúzsko France	BNP Paribas zastúpenie / Representative Office Bratislava Námestie SNP 15 811 06 Bratislava	11. 3. 1992	02/5296 4973	02/5296 4973	Ing. Dušan Hanuliak
	Societe Generale zastúpenie / Representative Office Bratislava Štefánikova 22 P. O. BOX 278 810 00 Bratislava	6. 4. 1994	02/5249 1889	02/5249 9806	Ing. Viera Švecová
Maďarsko Hungary	Magyar Külkereskedelmi Bank, Rt zastúpenie / Representative Office Bratislava Grösslingová 35 3. posch. 811 09 Bratislava	13. 11. 1994	02/5296 1875	02/5292 1125	Tamás Heffner
Nemecko Germany	Commerzbank AG, zastúpenie / Representative Office Bratislava Pribinova 25 810 11 Bratislava	10. 5. 1995	02/5063 4522	02/5063 4518	Martin Horvath
	Dresdner Bank AG, zastúpenie / Representative Office Bratislava Hlavné nám. 4 811 01 Bratislava	15. 6. 1995	02/5443 4094	02/5443 0940	Ing. Peter Werner
Rakúsko Austria	Bank für Arbeit und Wirtschaft Aktiengesellschaft zastúpenie / Representative Office Bratislava Dostojevského rad 28 815 74 Bratislava	1. 4. 2001	02/5963 2464		Mag. Elena Penzes-Strobl
Veľká Británia Great Britain	Európska banka pre obnovu a rozvoj European Bank for Reconstruction and Development zastúpenie / Representative Office Bratislava Grösslingova 4 814 18 Bratislava	18. 5. 1994	02/5296 7835	02/5292 1459	Alexander Auboeck

ASOCIÁCIE V PEŇAŽNOM SEKTORE SR K 30. 6. 2001

ASSOCIATIONS IN THE FINANCIAL SECTOR OF THE SR AT 30 JUNE 2001

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
Asociácia bánk (Association of Banks) Tallerova 1 P. O. BOX 296 814 99 Bratislava	1. 4. 1993	02/5293 1287	02/5293 1286	Mag. Regina Ovesny- -Straka prezidentka President Ing. Miroslav Marenčík generálny tajomník General Secretary	Riešenie odborných problémov bankovej sféry, zastupovanie záujmov členov vo vzťahu k orgánom štátnej správy, reprezentovanie záujmov svojich členov doma a v zahraničí (Dealing with problems facing the banking sector; representing the interests of banks vis-à-vis the bodies of state administration; representing the interests of banks in the SR and abroad.)
Asociácia správcovských spoločností (Association of Management Companies) Račianska ul. 3 800 01 Bratislava	23. 8. 1998	02/4445 6591	02/4445 6591	Ing. Roman Scherhaufer riaditeľ/Director	Zastupovanie záujmov členov asociácie voči iným subjektom, poradenská a informačná činnosť (Representing the interests of associatiation members towards other entities, consulting, and information services.)
Asociácia obchodníkov s cennými papiermi (Association of Securities Dealers) Radlinského 13 811 07 Bratislava	26. 7. 1995	02/5296 8268	02/5292 1508	Ing. Róbert Kopál riaditeľ Director	Zastupovanie záujmov obchodníkov s cennými papiermi. Regulácia ich činnosti (Representing interests of stock brokers trading with securities. Regulation of their activities.)
Slovenská asociácia poisťovní (Slovak Insurance Association) Drieňová 34 820 09 Bratislava P.O.BOX 51 Bratislava 29	1. 1. 1994	02/4342 9985	02/4342 9984	Ing. Vladimír Rančík generálny tajomník General Secretary	Zastupovanie, ochraňovanie a presadzovanie spoločných záujmov poisťovní vo vzťahu k orgánom štátnej správy a ďalším právnym subjektom (Representing, safeguarding, and advocating the interests of insurance companies vis-à-vis the bodies of state administration and other legal entities.)

INÉ INŠTITÚCIE V PEŇAŽNOM SEKTORE SR K 30. 6. 2001

OTHER INSTITUTIONS IN THE FINANCIAL SECTOR OF THE SR AT 30 JUNE 2001

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
Združenie pre bankové karty Slovenskej republiky (Bank Card Association of the Slovak Republic) Pribinova 25 P. O. BOX 112 810 11 Bratislava 111	1. 1. 1993	02/5063 3747	02/5063 3706	Ing. Eva Kollárová predsedníčka Chairman	Vytváranie podmienok na rozvoj využívania bankových kariet v medzibankovom platobnom styku v SR, podpora rozvoja spoločnej siete bankomatov a obchodníkov prijímajúcich vo svojich zariadeniach platby prostredníctvom bankových kariet (Creating of conditions to support using of bank cards in inter-bank payment contact in the SR and suppporting the development of joint network of bank-tellers as well as retailers accepting payments in their outlets through bank cards.)
Fond ochrany vkladov (Fund of Deposits Protection) Kapitulská 12 812 47 Bratislava	10. 10. 1996	02/5443 5444	02/5443 4335	Ing. Milan Horváth predseda prezídia fondu Chairman of the Fund presidium	Sústreďovanie a spravovanie peňažných príspevkov bánk a pobočiek zahraničných bánk do fondu a vyplácanie náhrad za nedostupné vklady fyzických osôb v bankách a pobočkách zahraničných bánk v súlade so zákonom (Accumulation and administration of monetary contributions from banks and from branch offices of foreign banks into the Fund and paying out compensations for unaccessible deposits of physical entities in banks and in foreign banks branch offices in accordance with law.)

ÚČELOVÉ ORGANIZÁCIE V BANKOVOM SEKTORE SR K 30. 6. 2001

SPECIALIZED ORGANIZATIONS IN THE BANKING SECTOR OF THE SR AT 30 JUNE 2001

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
Autorizačné centrum Slovenska, a. s. (ACS, a. s.) (Authorization Centre of Slovakia) Röntgenova 1 851 01 Bratislava	1. 6. 1994	02/6241 2841	02/6241 2840	Ing. Dušan Jakubéci generálny riaditeľ General Director	Elektronická a hlasová autorizácia platobných kariet v domácom a medzinárodnom režime, vydávanie, personalizácia, riadenie a správa domácich a medzinárodných platobných kariet (Electronic and voice-based authorization of credit cards in domestic and international

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
					mode, issuance, personalization, management and administration of domestic and international credit cards.)
Bankové zúčtovacie centrum Slovenska, a.s. (Slovak National Clearing Center) Zrínskeho 13 814 85 Bratislava	27. 8. 1992	02/5935 2104	02/5441 1465	RNDr. Rudolf Požgay, CSc. generálny riaditeľ a predseda predstavenstva Chairman of the Board and General Director	Platobný styp medzi bankami na Slovensku, tvorba a prevádzkovanie informačných systémov pre banky (Interbank payments and settlements in the SR; development and servicing of information systems for banks.)
Centrum kupónovej privatizácie SR (Voucher Privatization Centre of the SR) P.O.BOX 87 Miletičova 1 810 05 Bratislava 15	15. 12. 1992	02/5557 4641	02/5556 7853	JUDr. Jozef Mojžišek riaditeľ Director	Predaj štátnych akciových spoločností za investičné kupóny (The sale of state-owned joint stock companies for investment vouchers.)
MMB Bratislava, s. r. o. Miletičova 1 821 08 Bratislava	1. 1. 1997	02/5556 6050	02/5556 6060	Mgr. Dalibor Černička Managing director	Sprostredkovanie obchodov na peňažnom trhu (Mediating transactions on the interbank money market)
Stredisko cenných papierov SR, a. s. (Securities Centre) Ul. 29. augusta 1/A 814 80 Bratislava	1. 1. 1993	02/5296 8751	02/5296 8755	Ing. Emília Palková generálna riaditeľka General Director	Evidencia zaknihovaných a imobilizovaných cenných papierov, zmien ich majiteľov (Registration of book-entry and immobilized securities, changes in ownership.)
Slovenská konsolidačná, a. s. (Slovak Consolidation) Dr. Vl. Clementisa 10 826 02 Bratislava 29	26. 10. 1999	02/4828 2228	02/4341 5889	Doc. Ing. Milan Šikula, DrSc. generálny riaditeľ General Director	Kúpa a predaj pohľadávok – factoring, forfaiting (Purchase and sale receivables factoring, forfaiting.)

BURZY S CENNÝMI PAPIERMI V SR K 30. 6. 2001

STOCK EXCHANGES IN THE SR AT 30 JUNE 2001

Názov burzy Name of Stock Exchange	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ burzy Chief Executive
Burza cenných papierov, a. s. (Bratislava Stock Exchange) Vysoká 17, 814 99 Bratislava (P.O.BOX 15, 814 99 Bratislava)	15. 3. 1991	02/4923 6102	02/4923 6103	Ing. Juraj Lazový generálny tajomník General Secretary
RM Systém Slovakia, a. s. Zámocké schody 2/A 811 01 Bratislava	1. 3. 1993	02/5932 9215	02/5932 9218	JUDr. Darina Huttová predsednička predstavenstva Chairman of the Board

A DECADE OF EXISTENCE OF THE INSTITUTE OF BANKING EDUCATION OF THE NATIONAL BANK OF SLOVAKIA

Ing. Dušan Garay, CSc.

On September 1, the Institute of Banking Education (IBE) completed its first decade of operation within the Slovak banking sector. During this period, it has established itself as a qualified professional institution with highly developed international co-operation.

The Institute was founded on September 1, 1991 by a decision of the management of the Štátna banka československá (the Czechoslovak State Bank). From the very outset of its operations, the Institute's principal mission has been to train and enhance the qualifications of bank officers, as well as to provide for the qualified transfer of advanced banking expertise to the Slovak banking sector.

The activities of the Institute were originally carried out by two training centres in Prague and Bratislava, which operated and developed their activities in the respective banking sectors within the Czech and Slovak Republics according to the organisational set-up at the head offices of ŠBČS.

The official opening of the specially equipped premises of the Institute of Banking Education on October 1, 1992, created the favourable conditions necessary for more active and intense development in line with the banking sector's training needs. Since the formation of an independent Slovak central bank, the National Bank of Slovakia, on January 1, 1993, the Institute has become the Bank's organisational section.

From the beginning of the Institute's functioning, especially in connection with the transfer of new knowledge and practical experience from developed banking systems to the emerging local banking environment, an important part of its activities has consisted of a broad international co-operation. Assistance and support from foreign government funds, which took the form of co-operation with top foreign experts, has been invaluable, especially when the banking sector started to develop rapidly as an important part of the economic transformation processes.

As far as international co-operation is concerned, the assistance provided by the U.S. Treasury, which from the outset strongly supported the idea of founding the Institute, ranked among the most important contributions. Through the firm KPMG Peat Marwick, or lately through the United States Agency for International Development (USAID) and other American institutions, the American government supported and, in co-operation with the Institute, conducted with great success a total of 106 courses and seminars of high quality, which were attended by 2,368 employees in the Slovak banking sector.

In terms of professional coverage, courses and seminars dealt with practically all areas of banking. Particularly outstanding were specialised courses with a focus on loan portfolio management, and assets and liabilities management, as well as project employing a form of computer simulation Bank Exec, etc.

As for the American assistance, an important part was played by professional consultancy aimed at improving the Institute's own activities, as well as by the specialised

Number of courses and seminars conducted in co-operation with foreign partners from 1991 to 30 June 2001

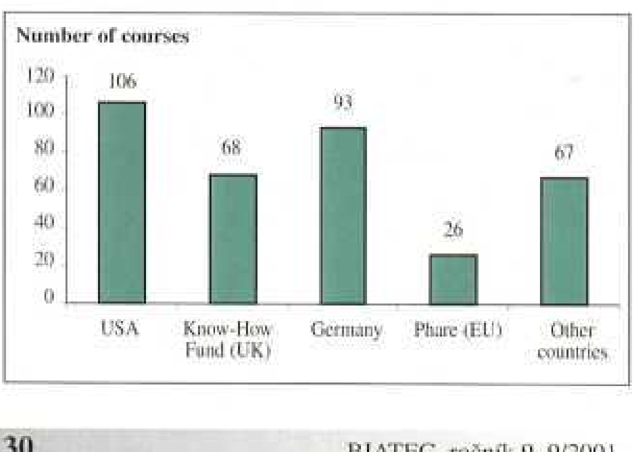

Number of participants in courses and seminars conducted in co-operation with foreign partners from 1991 to 30 June 2001

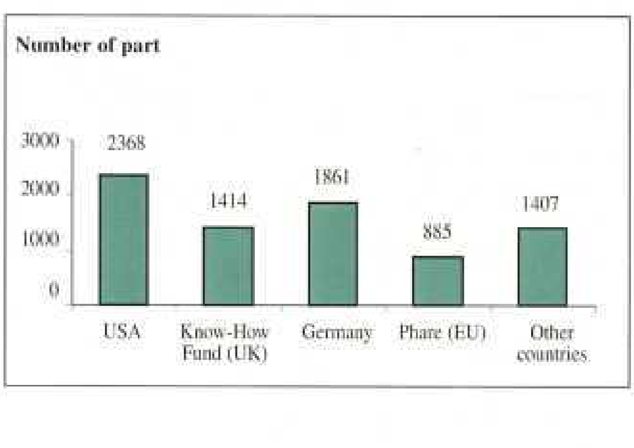

training programme called Bankers Abroad, that enabled Slovak banking professionals to study at American universities and consequently to take part in an internship in selected U.S. commercial banks. In this way, Slovak banking officers had the opportunity not only to acquaint themselves with the American banking environment and business, but also to establish useful contacts with American colleagues.

Another significant foreign partner, with whom the Institute maintained co-operation from its creation, was the British Know-How Fund. With the support of this Fund, the Institute implemented 68 courses, seminars and workshops, in which 1,414 bank employees received training focused on preparation of bank management, selected groups of bank specialists, as well as English language preparation specialised in banking and finance.

An important part of the British assistance consisted of specialised management programmes, such as the Executive Management Development Programme and Executive Development Programme.

Also, the co-operation with KPMG Düsseldorf, supported by the government of North Rhine-Westphalia, as well as co-operation with other German institutions supported by the Government of the Federal Republic of Germany (the Banking Academy, the Society for the Promotion of Stock Exchanges in Central and East Europe) has greatly helped the Institute.

The co-operation with German institutions engaged in banking and finance training was primarily oriented towards the training of banking specialists, as well as the training of trainers from among local banking specialists, i.e. those who were to become trainers with the Institute and involved with training at banks at a later date. Besides the courses and seminars that totalled 93, and were implemented in co-operation with German training institutions and attended by 1,861 participants, co-operation focused on the systemic improvement of banking education. The high point of these activities was the programme called Accreditation in Banking Education, which was successfully completed in the year 2000 by the development of a system of accreditation within the Slovak banking sector and the establishment on Accreditation Commission for the Banking Sector of the Slovak Republic for career-long professional training.

Another important contribution towards the Institute's operations was made under the European Union PHARE programme, which was targeted at the professional training of bank specialists, and, in the last years of the decade, also at the development of a distance learning programmes oriented towards bank managers and specialists.

The Institute co-operated on this project with a foreign consortium, consisting of the Portuguese Institute of Banking Education, the French Centre for Professional Education of Bankers and the Austrian Finance Academy. At the present time, the Institute independently and with great success utilises, as a permanent part of its training activities, the gained expertise of the distance

The ceremony of certificate presentation to graduates of the Bank Management distance learning programme in 1999.

The granting of a certificate under the European quality management standard ISO 9001 by the certification company Bureau Veritas Quality International to IBE in 2000.

The founding meeting of the Accreditation Commission for the Banking Sector of the SR for career-long professional training, held in January 2001.

The presentation of certificates to graduates of distance learning programmes in Accounting for Banks, International Payments and Credit Risk Management in 2001.

Number of courses and seminars conducted in co-operation with foreign partners from 1991 to 30 June 2001

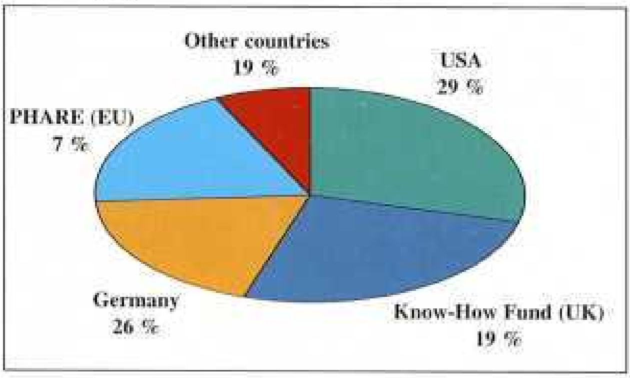

Number of participants in courses and seminars conducted in co-operation with foreign partners from 1991 to 30 June 2001

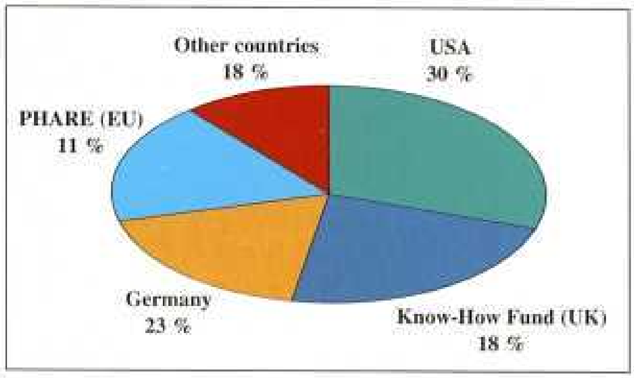

Educational activities by target group from 1991 to 30 June 2001

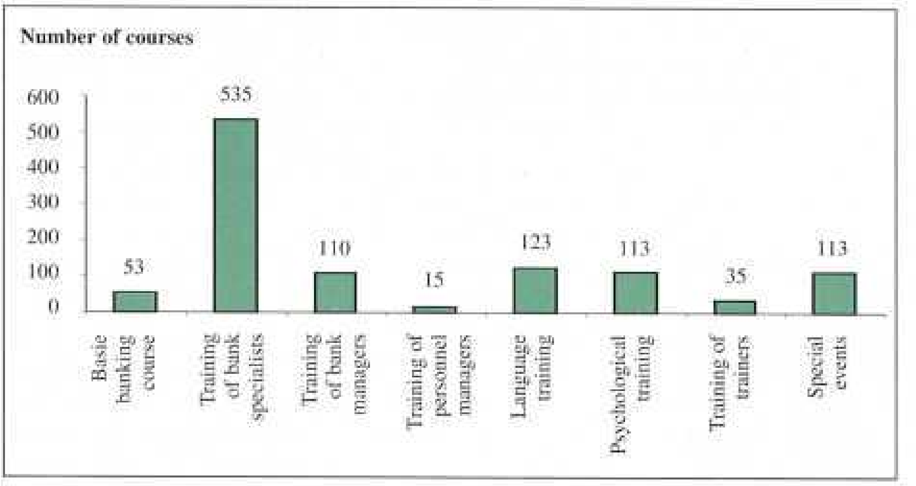

Total number of participants in IBE courses and seminars by target group

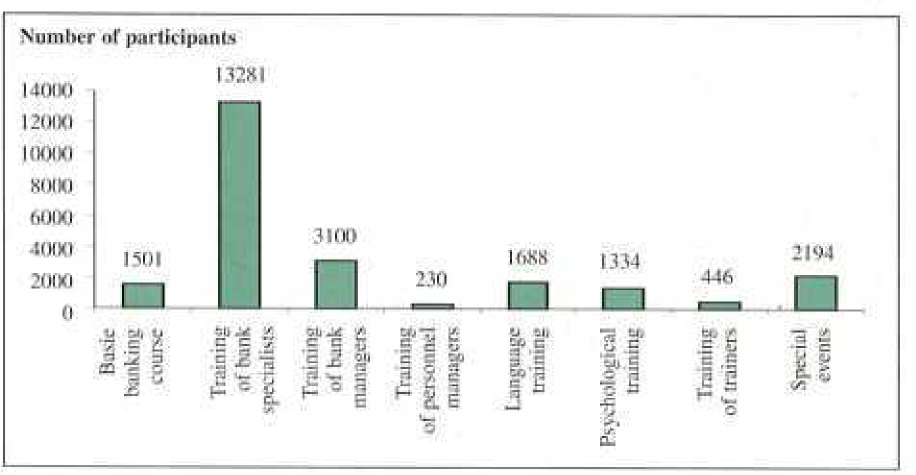

learning form of study. The Institute has developed a number of specialised textbooks for different distance learning projects, which, by virtue of their design and professional standard, represent a contribution to professional literature on banking and finance of unequalled excellence.

Through eight distance learning programmes accredited by the Ministry of Education of the SR, 476 bank managers, accountants, credit officers and international payments specialists were trained and obtained certificates of acquired education with nation-wide validity.

Currently the Institute has begun to make use of its experience in the development and delivery of distance learning by providing consultancy services to the National Center for the Training of Bank Personnel in Kiev, Ukraine. During the past decade, within international co-operation the Institute also received assistance from the Belgian Banking Academy, the International Financial Services Institute in Montreal, the Japan Center for International Finance in Tokyo and other foreign professional institutions.

Additionally, the Institute is a member of the European Bank Training Network (EBTN), which makes it possible for it to gain helpful contacts and an overview of the latest trends in banking training, with the possibility of co-operation and utilisation of foreign partners' experience.

Over the past period, the Institute's other important activities included the gradual creation of a professional library, which contains professional publications, periodicals and video files, which are accessible to trainees, and others working within the banking sector. The library collections were steady expanded with the help of foreign government funds from the U.S.A., Great Britain, the Federal Republic of Germany and the European Union.

An important part of the policy of the development of the Institute over the past decade was to build up a faculty of local experts working in banks, financial institutions, universities, and so on, with the aim of gaining professional independence from time-limited foreign assistance. Whereas, for example, in the years 1991 - 1995, foreign lecturers played a major part in the Institute's training activities, subsequently, and, especially at the present time, a decisive role is played by local trainers. Nevertheless, the Institute continues to enjoy co-operation with proven foreign experts in selected banking areas.

Over the past decade, the Institute run 1,097 training events attended by 23,774 employees of the Slovak banking sector, as well as of other financial and non-financial institutions. Sixty-seven percent (67%) of the number of training events given above were performed by its own trainers recruiting from local experts, i.e., without foreign involvement.

In terms of content, training programmes aimed at enhancing the professional standards of bank specialists represented a decisive share (48.7%). Special attention in the Institute's activities was paid to the training and improvement of the professional standards of bank management. The different programmes to this end were successfully completed by 3,100 managers in middle and higher management positions.

The rest of the Institute's activities was oriented towards basic and general banking training, English language training specialised in banking and finance, psychological training of bank employees working at different levels, the training of trainers, the development of specialised events, such as logistics support for examination and re-examination of stock exchange brokers in co-operation with the Ministry of Finance, and so on. Key training programmes so far developed and successfully implemented by the Institute have been accredited by the Ministry of Education of the SR.

One of the indicators of the utilisation of the Institute's services, surveyed by the Institute on a regular basis, is the length of the banking experience of participants. The Institute's services have been mainly enjoyed by bank employees 1 to 5 years of experience (51.4%). However, the share of this category of employees in the overall number of participants has gradually decreased, and, from the year 2000 onwards, the proportion of employees with more than 5 years of experience has started to prevail, which is probably due to overall stabilisation or a certain decrease in the banks' workforce, as well as to the increasing challenges that employees have to face in conducting banking activities in a competitive environment.

Quite obviously, personnel policies and training systems of individual banks are becoming more and more focused on improvement of the qualifications of work teams and their further professional development.

During the course of its operations, the Institute has constantly paid great attention to the qualitative standard of the training process, which, apart from the high technical and pedagogical standards required in the process, is also quite challenging in terms of a good insight into the banking sector's current needs.

For the sake of creating internal preconditions for achieving high standards of quality for all of its activities on a permanent basis, the Institute successfully undergone the certification process, thus gaining, in the year 2000, a certificate attesting to its eligibility according to the European quality standard ISO 9001 that was granted to it by the certification company Bureau Veritas Quality International.

As part of the training process, the quality of any training event delivered by the Institute is assessed using an established system of indicators. The aim is to gain permanent feedback, which is particularly important for the assessment of technical and pedagogical standards, as well as of accomplishment of the objectives set for the training programmes delivered.

Close co-operation with individual banks' human resources and training units was, and still is, an important part of the Institute's activities.

In the context of the overall development of the banking sector, significant positive shifts were also recorded in the field of banking training. New developments, and increased sophistication of banking activities, which are a must, as well as a competitive climate in the banking services, require a new understanding of training in banking as an important part of personnel development in line with an overall strategy for the development of individual banks.

By lending their support to a systematic approach to fulfilling training needs, bank managers consolidate the quality of "human capital" in their banks in the spirit of the philosophy that investment in training is an effective investment that directly impacts upon the quality and capabilities of the banks' work teams.

There is no doubt that the ongoing privatisation and restructuring in the banking sector has further increased the importance of the approaches outlined above. The interest of management in supporting and financing goal oriented training programmes in tune with to the banks' strategic goals will therefore continue to grow.

During the past ten years, the Institute of Banking Education of the National Bank of Slovakia unquestionably played an active part in the development of the Slovak banking sector, exhibiting an enduring ambition primarily to promote its human, personnel factor.

The Institute's future operations will therefore draw upon the consistent recognition of current and prospective needs for the development of the Slovakia's banking sector in the context of global trends, while utilising the experience gained so far. Following the successful introduction of distance learning, the Institute is currently developing also progressive electronic forms of training.

The ten-year anniversary of the Institute's operations is a great opportunity for the Institute to express its appreciation for the co-operation of trainers, authors and consultants, as well as to thank staff departments of banks, students and the banking community at large for their co-operation and trusted partnership.

IMPACT OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT ON THE ECONOMY OF SLOVAKIA

Ing. Adela Hošková, PhD.
Institute of Monetary and Financial Studies, National Bank of Slovakia

According to the latest results, the influx of foreign direct investment (FDI) to Slovakia has started to gain importance. It is therefore important to understand the impact of FDI on the economy of Slovakia, primarily on the real sector, banking, third sector, etc. This article contains a simplified summary of six years of research into the said subject. For those interested in details, individual studies are available in the NBS library.

Inflow of Foreign Direct Investment

Until the year 2000, the development of FDI flowing into Slovakia had an upward trend, but its volume and pace lagged far behind the needs of our economy, as well as in comparison with neighbouring countries undergoing restructuring.

Finally a breakthrough in this development occurred in the year 2000, and it is possible to state that the influx of FDI, which rose to SKK 165.7 billion over the year 2000, has started to gain in intensity. Large investments into the telecommunications, petrochemical and metal working industries have materialised. The positive trend can be also expected in the near future in connection with privatisation of several large banks and other investments in the corporate sector.

The influx of FDI to our economy has also caused certain shifts in the shares of individual branches in the total influx. Industrial production accounted for 53.5 % and it recorded a mild growth, which can be considered as a positive trend, and the shares of wholesale trade and retail trade are gradually falling in favour of the sectors such as transport, warehousing and communications, banking and insurance. Other sectors stagnate, and what is deemed to be a particular negative, is the enduring lack of interest on the part of foreign investors in getting engaged in the business of tourism.

Tab. 1 Development of outflow of foreign direct investment (FDI) * in SKK million

Year	Position as at 1. 1.	Net change	F/X rate differences	Position as at 31. 12.	Position as at 31. 12. in %**
1994	15 342	8 744	246	24 332	–
1995	24 332	7 683	1 035	33 050	135.8
1996	34 345	10 956	467	45 768	138.5
1997	50 781	6 867	-272	57 376	125.4
1998	57 376	17 783	1 879	77 038	134.3
1999	77 038	15 128	781	92 947	120.6
2000	92 947	91 795	-19 056	165 686	178.3

Source: NBS
1996 – a change in the methodology – inclusion of CZK among convertible currencies
1997 – a change in the methodology – inclusion of equity capital also in SKK
(in 1994 – 1996 only in foreign currencies)
*FDI – equity interest, designation in this sense of the word applies to the whole document
** 100 % is always taken to mean the previous year

International Position of Slovakia in Terms of FDI Inflow

The tables that follow show that in terms of FDI influx, Slovakia continues to lag behind Poland, Hungary and the Czech Republic. Although the sharp differences in relative indicators are getting smaller compared to the previous period, we are still ranking last.

A certain improvement occurred in the case of the ratio of FDI influx to GDP, in which case we moved up to rank immediately after Poland. As far as the proportion of FDI to total investment in selected countries is concerned, we have moved up from 5.9 % (in the year 1999) to 19.4 % (in the year 2000), which means that the actuated inflow of FDI now presents significantly greater opportunities for investing in the economy of the SR.

This comparison automatically raises a question as to what are the main reasons for such a big gap in the inflow of FDI into our economy.

- One of the reasons, where we have rather big reserves relative to the other countries compared, is the hitherto unsatisfactory degree of privatisation of the government assets, particularly in the form of direct sales to foreign investors because of several constraints, particularly of legislative nature, that were in place in this area till the end of the year 1999.
- A considerable portion of FDI in Central and East European countries was invested into privatisation acquisitions. According to WIIW Vienna, approximately one half of total FDI in this region was made for privatisation purposes. The intensity of this form of investment in individual countries was however comparatively small, notably in the case of Slovakia and partly also Slovenia. According to the data from the National Property Fund, assets of state-owned undertakings worth SKK 50 438 million were sold via standard methods in Slovakia as of 30. 10. 1999, of which approximately 2.5 % were sold to foreign investors, which has created a considerable room for improvement that has now started to be finally filled.
- The standard of political stability and economic performance are considered to be the most important incentives for foreign investors, especially when large investments projects

Tab. 2 FDI influx to selected countries in USD million

Country	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Czech Rep.	3 423	4 547	7 350	8 572	9 234	14 375	16 246	18 000
Hungary	5 585	7 095	11 926	14 958	16 086	18 517	19 276	19 000
Poland	2 307	3 789	7 843	11 463	14 587	22 479	26 075	32 000
Slovakia	–	897	1 268	2 000	2 025	2 787	2 817	3 700
Slovenia	–	1 326	1 763	2 063	2 448	2 904	2 684	3 000

Tab. 3 Per capita FDI influx in selected countries in USD

Country	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Czech Rep.	331	440	711	831	896	1 396	1 580	1 752
Hungary	543	692	1 168	1 470	1 587	1 835	1 919	1 900
Poland	60	98	203	297	377	581	675	828
Slovakia	–	168	236	372	376	517	522	686
Slovenia	479	667	887	1 036	1 232	1 464	1 352	1 507

Tab. 4 FDI to GDP ratio in selected countries in %

Country	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Czech Rep.	9.8	11.1	14.1	14.8	17.5	25.8	30.7	35.4
Hungary	14.5	17.1	26.7	33.1	35.2	39.4	40.0	40.3
Poland	2.7	4.1	6.2	8.0	10.1	14.2	16.8	19.9
Slovakia	–	6.2	6.9	10.1	9.9	13.1	14.3	19.2
Slovenia	7.5	9.2	9.4	10.9	13.4	14.8	13.4	16.1

Source of Tables 2 to 4: G. Hunya, J. Stankowsky: WIIW – WIFO Databaza. Foreign Direct Investment in Central and East European Countries and the Former Soviet Union, WIIN – WIFO, Wien, February 2001.
* – IV. quarter is an estimate

are involved that require politically reliable and economically effective environment over the long run. It is important for an investor to feel secure about his investment, as well as to be able to expect his investment not to deteriorate. Surveys among western investors have shown that political and financial certainty in making decisions on investments in East Europe is the most important factor.

• Economic and political risks in transition countries are rated to be higher than the risks in developed industrial economies. A higher risk exposure presents an important economic obstacle. Estimated country risk is influenced by the progress made in transformation, and its quality and speed, which is reflected in many international ratings of these countries. When it comes to meeting this serious requirement, we have been lagging behind the countries compared over the recent years, which has been clearly indicated by different ratings.

• A certain role, although not the paramount one, may be also played by measures to motivate and demotivate FDI influx.

As estimated by experts, FDI influx to the SR should continue at the pace reported for the year 2000. This is also evidenced by some recent developments.

Additionally to improved rating of Slovakia by rating agencies Standard & Poor's and Moody's Investors Service, we moved upwards, according to the Euromoney rating of March 2001, to the 53. position among all the countries included in the ranking, i.e. 11 positions up from the year 2000. A positive shift has been recorded in the assessment of political risk, performance, as well as of credit ratings and availability of international financing in our country.

In Slovakia, the hitherto barriers to FDI entry are being gradually removed in the local environment in the first place. Eligibility criteria for privatisation by foreign investors have substantially changed, which represents an express liberalisation trend. Another amendment of the current measures for FDI inducement has been adopted, thus creating room for a greater inflow of foreign investors into Slovakia.

Export of FDI

At the current shortage of capital funds, it might appear to be almost irrelevant to talk about FDI from Slovakia. Still, also in Slovakia there are Slovak undertakings, in particular large ones, which are solvent and possess an amount of funds they would like to invest abroad in order to secure for themselves a position in the potentially lucrative market by initially pursuing activities there on a smaller scale and later on developing them further, if allowed by the actual state of affairs. As the situation stands now, apart from large undertakings, there is a number of medium-sized and small organisations that strive to assert themselves via foreign operations particularly in neighbouring countries, with whom our country has had relations for many years and which they know best. A prevailing part of activities of such small and medium-sized undertakings concentrates on trade, frequently combined with assembly work and servicing. There is, however, a targeted effort to get them involved in production activities, frequently with participation of partners from the host country, which reduces the risk and helps to overcome various restrictive measures.

The current status of FDI outflow from Slovakia is such that it only develops moderately and unevenly over respective ye-

Tab. 5 Development of FDI outflow as of 31. 12. 2000 in SKK million

Year	Position as at 1. 1.	Net change	F/X rate differences	SPosition as at 31. 12.
1993	3 467	393	14	3 874
1994	3 874	567	-5	4 436
1995	4 436	-1 230	18	3 224
1996	3 285	1 733	30	5 048
1997	5 048	3 170	-817	7 401
1998	7 401	4 876	1 644	13 921
1999	13 921	-16 405	15 183	12 699
2000*	12 699	615	1 287	14 601

Source: NBS
1996 – a change in the methodology – inclusion of CZK among convertible currencies
1997 – a change in the methodology – inclusion of capital also in SKK (in 1993 – 1996 only capital in foreign currencies)
* Data as of 31. 12. 2000

Tab. 6 Exports and imports by a selected population of organisations (SKK million)

Year	Joint ventures				Total for Slovakia	
	Exports	Share of total exports in %	Imports	Share of total imports in %	Exports	Imports
1994	63 649	37	65 703	42	171 972	156 042
1995	85 564	34	89 953	36	254 099	252 311
1996	96 523	36	131 700	39	270 628	335 165
1997	108 229	37	152 821	44	295 574	45 049
1998	120 671	32	158 554	35	375 921	456 713
1999	131 933	31	157 440	34	422 344	468 031
2000	168 339	31	237 478	40	548 372	590 728

Source: NBS, Bulletin of the SO SR

ars. The small volume of FDI exported in individual years confirms that there is a shortage of disposable funds on the part of our undertakings. No marked changes can be expected in the forthcoming period either.

The structure of FDI exports from the SR is adequate to the second stage of development. Even though, in terms of percentages, the volume exported by the industry predominates, this trend is in fact attributable to 3 – 5 major organisations. Other activities are in line with generally established tendencies, in particular in trade, different kinds of repair work, packaging production, construction, electrical devices, wood processing and a variety of services.

Impact of FDI on Balance of Trade and Payments

Impact of foreign investors established in our country on the trade balance and balance of payments is significant, considering the small market in Slovakia. It indicates how successful they have been in meeting the objective of pro-export orientation.

The results for the year 2000 show that the shares of FDI in total imports and exports in Slovakia (31 % and 40 % respectively) principally do not differ (especially in the case of exports) from what they were in the previous years, only in the year 2000 an increase of 6 percentage points was recorded on the side of imports over the year 1999. This was caused by increasing world oil prices on the one hand and a significant increase in the imports by large trading organisations that, apart from other commodities, also import raw materials and machinery for the Slovak industry.

On inclusion of transfer flows between parent and subsidiary organisations, the share of FDI in the total imports and exports in the SR will change to 70 % and 62 % respectively.

Foreign trade activities of joint ventures may appear to be barely effective at the first glance, with imports consistently prevailing. Nevertheless, after trading organisations are subtracted (wholesale trade, retail trade, motor vehicles), the results will change to the better, namely:

- The share of exports by joint organisations in total exports of the SR will stand at 61.1 %.
- The share of imports by joint organisations in total imports of the SR will stand at 59.7 %.

The netted data on foreign trade activities of joint ventures gives a balanced picture, with a mild predominance of exports. However, the small volume of FDI that has so far reached Slovakia, has a relatively big impact on the balance of trade and payments, which, on the other hand, indicates a lower cost effectiveness and performance of Slovak undertakings.

Regional Distribution of FDI

From its very beginning, the entry of foreign direct investment in Slovakia has been unevenly distributed. Reasons for such state of affairs are primarily the following:

- Concentration of FDI in major centres is driven by a good standard of transport and communications infrastructure (especially access to highways and the airport), sufficient number of skilled labour, connection to an administrative and governance centre, and so forth.
- Regions that do not possess such advantages or, if so, then only to a very small extent, continue to be barely noticed. In comparison to major industrial centres, such regions also have fewer traditional business and production relations established in the past and less experience from co-operation with foreign investors, all factors that form a basis for deeper international co-operation.
- Recently this shortcoming has started to be removed through the establishment of co-operation between large joint ventures and local industry, i.e. medium-sized and smaller Slovak businesses. This co-operation has special importance for the regional development of smaller businesses in marginal areas that without such co-operation would probably not be able to find any opportunities for co-operation with foreign countries. The given case involves multiplication effects, with a distinct impact on regional development.

Impact of FDI on Employment, Productivity of Labour and Know-How

Increasing the productivity of labour is one of the most important sources for the acceleration of economic growth. That is why it is highly relevant whether the impact of FDI entering the Slovak economy induces a greater pace of growth in the given area than do local partners, whether they manage to better translate the favourable developments in the decisive external economic environment into growing performance and, in connection with that, also into increases or maintenance of employment.

In joint ventures, the factor of employment comes into play in two forms: as direct and indirect employment. The number of jobs created indirectly is frequently much greater than the number of work positions in the production organisation itself.

Based on the data available, we only had a limited opportunity to compare the standard of labour productivity in joint ventures with that in local undertakings. In all the instances subject to our study, joint ventures were reaching higher and sometimes even very high level of labour productivity by Slovak standards. This concurrently confirms that FDI has great impact on the intensification of production.

In terms of benefits, know-how is central. It concerns both technology know-how associated with certain personnel and corporate specific features, as well as management know-how. The application of a particular technology is significantly dependent on the specific location where the organisation is seated. Based on the quality and intensity of a technology, it is possible to predict direct and feedback ties to respective subcontractors, since it both predetermines a pressure towards a good standard of production and also has indirect effects on employees.

Partnership Between FDI and Local Industry

At the present time, an enlarging impact of the partnership between joint ventures and local industry in Slovakia can be observed. It is in the first place large multinational companies (Volkswagen, Siemens, Henkel, Coca Cola) that dominate the scene in this respect. Also smaller companies, such as those operating in the food industry, are doing very well, although to a lesser extent. The partnership between FDI and local industry can be told to be resulting in multiplication effects in areas such as employment, regional distribution of FDI, exports, etc. Quite importantly, also medium-sized and smaller undertakings are in this way able to establish a good international co-operation with all the positive effects, which would not be the case without such partnership in existence. The resulting co-operation between sectors and branches in the SR can be considered to be an important contribution of international business that will enlarge in the future and is worth supporting.

Conclusion

Analyses of international competitiveness of individual countries are based on their ability to sustain economic growth over a long term. This above all involves the growth of production (GDP), productivity of labour and the translation of these positive developments into multiplication effects domestically and also in external economic relations.

As was shown by the results of our analyses, when it comes to the entry and operation of FDI in Slovakia, all these have in principle been accomplished: a high rate of growth of labour productivity, and that developing at a higher pace than in the case of comparable local partners, and internationally reaching the standard of parent organisations, a growing volume of output of adequate quality, maintained employment, etc.

At the same time, the above mentioned achievements present one of effective ways for a gradual approximation to developed EU economies.

In the forthcoming period, a positive trend in the influx of FDI to Slovakia can be expected as a result of the improved international image of Slovakia, local legislative conditions for the entry of FDI into Slovakia and also a positive rating of the business environment in Slovakia by notable foreign investors already established there.

In the near future, in addition to a classical form of direct investment into production, banking or services, the influx of FDI will be extended to a form so far only scarcely utilised in our country. To this end, extensive liberalisation measures were taken in 2000, which have already started to be reflected in the first actual results. Apart from the positive sides of the influx of FDI, also some problems can be envisaged:

• Upon the entry of large foreign organisations into Slovakia, the stifling effect on the local research and development in progressive industrial branches has started to show. Nevertheless, this is a worldwide phenomenon for large concerns to be concentrating their research in parent companies. On the other hand it is possible to say that products made by Slovak subsidiaries as part of their manufacturing programs are becoming increasingly sophisticated.

• Some people believe that should the influx of FDI develop in the same direction as up to now, we could become a sort of "assembly workshop of Europe", which could impact upon the structure of demand in the market for labour. This would on the one hand mean stagnation – the lowering of professional requirements for specialisation down to the level of just the skills still adequate for the category in question, and, on the other hand, the increased brain drain of educated specialists to foreign countries might occur.

• The comparative advantage of cheap labour that foreign investors make use of in our country is not a permanent phenomenon, that is, something on which long-term foreign investment could rely. It is therefore important to strengthen the other facet of our comparative advantage – the skilfulness of the workforce and their creative abilities. This first of all implies the need to develop the educational system, but also to promote national research and innovation activities so as to enable us to capture the interest of foreign capital with new ideas, the creative skills of people and local development projects. For that reason, the Government should have ideas of how to develop selected branches or sectors and further sophisticate Slovakia's own activities, whereby local specialists could fully utilise their potential.

• Retail trade competition was to a relatively significant degree affected by the entry of large foreign supermarkets. On the one hand their impact is positive, notably because of reductions of the prices of foodstuff, but on the other hand they are pushing out smaller local producers from their markets through competition, who are not able to adjust to the level of prices offered by prominent producers, particularly joint ventures. With a view towards resolving this problem, recommendations were made to integrate these organisations into voluntary associations of retail outlets. An alternative opportunity for selling their goods outside the distribution chain would be created thereby, which could also contribute towards the elimination of economic dependence.

• However, the problem of smaller undertakings seems to rest in production activities, i.e. substantially higher production costs. For that reason we believe that individual producers should internally specialise in such products for which they have the best conditions and thus could attain a higher cost effectiveness. That is why not only distribution, but also production associations should be engaged.

BANKING SECTOR IN THE SLOVAK REPUBLIC

DEVELOPMENT, RESTRUCTURING AND PRIVATISATION

Part II

Ing. Dana Tkáčová
Faculty of National Economy, University of Economics, Bratislava

Continued from issue 8/2001

Problems faced by Slovakia's banking industry after 1993

In terms of quantity, the situation in commercial banking in our country can be considered as appropriate. However, if banks are to meet certain quality standards, there is still a lot of problems to tackle, the most critical coming down to the following:

- capital adequacy defaults;
- scarce long-term funds;
- bad loans;
- state retaining control in the largest banks.

Capital adequacy

Since a bank's capital is considered to be the best source of protection against insolvency, it is paid great attention in all advanced economies.

A bank's capital can be used to cover possible asset losses without affecting customer deposits, provided, of course, its size is „adequate."

Capital adequacy ratios have been standardised internationally. The most important among them is the Cook Ratio (capital-assets ratio), which is defined as the ratio of capital to the sum of risk-weighed assets and off-balance sheet credit items. The capital adequacy level rises with capital, and falls with risk-weighed assets and off-balance sheet items. As a result, a bank can go either way to alter (increase) its capital ratio – to raise its capital or cut back its risk-weighed assets. With profits staying the same, increasing the capital through a new stock issue would water down the share value and, consequently, the value of shareholders' interests and is therefore likely to be unpopular.

A bank might also lower its risk-weighed assets by scaling down loans with higher risk weights, by turning to low-risk investments – e.g. government securities, or by taking on alternative business operations, e.g. relatively safe syndicated loans, etc.

A high capital adequacy ratio gives away a low return on assets, in other words, a bank that is „business-shy." In contrast to that, low capital adequacy is a sign for high risks taken in banking operations. International banking standards are designed to prevent banks from taking undue risks. In order to maintain a level playing field, regulatory tools such as the capital adequacy ratio should also be introduced for all other institutions providing bank-style services.

The following data outlines the path travelled by capital adequacy in the Slovak banking sector, with emphasis on transforming banks:

1993 – Commercial banks were given until the end of 1996 to comply with the Cook's minimum standard. The banks were to achieve 6.25% by 31 December 1993 and all banks met the requirement.

1994 – A revised capital adequacy assessment methodology was introduced on 31 January 1994, making year-on-year comparisons impossible, as the data is incompatible. We can only review capital adequacy performance for a given year, compliance or non-compliance by individual banks and the reasons for it.

Banks founded prior to 1991 were required to maintain a capital adequacy of at least 6.75%, which they did. Banks established after 31 December 1991 had an 8% capital adequacy ratio to observe, and they all did. Konsolidačná banka, š. p. ú. fell short of the limit, mostly likely due to a large volume of risky assets.

1995 – Capital adequacy is determined according to the NBS Decree No. 3 of 3 March 1995. Banks going though transformation (VÚB, a. s., IaRB, a. s., SLSP, a. s.) have an exemption in capital adequacy calculations. Banks have met the 8% target, the transforming banks failed – 7.25%.

1996 – Capital adequacy limits attained by all banks assigned to the second and third category (banks with an all-round licence and home savings banks). The indicator average lower than in 1995 (comparison is possible as 1995 and 1996 data is based on the same methodology). The decline was due to expanding business in the banks concerned. Despite accepted subordinated debt (VÚB, a. s. – Sk 3.2 billion, SLSP, a. s. – Sk 2.65 billion, and IaRB, a. s. – Sk 200 million), these transforming banks failed to fulfil the capital adequacy limit.

Even with the capital adequacy exemption granted until 31 December 1996, SLSP was the only one who met the limit with 8.30%. The 1996 average for the three banks worked out to 5.40%.

1997 – The NBS set the 8% capital adequacy requirement applicable to all banks from 1 January 1997. Defaults were recorded in four banks, thereof three were transforming joint-stock companies and one a state-owned financial institution. That prompted the NBS to demand revised restructuring projects, while setting binding quarterly limits so that the banks could make the 8% mark by the end of 1999.

The capital component in the capital adequacy ratio added up to Sk 35,375.7 million on 31 December 1997, a 33.8% jump from 1996. As at the same date, the aggregate banking industry risk-weighed assets amounted to Sk 352,729.3 million, a rise of 3.1% from 1996.

1998 – The first quarter was marked by a decline in capital adequacy levels on the back of a slower growth of recognisable capital and mounting deductible items (by 15.9%). This can be attributed in particular to an increase in unsecured expected loss, coupled with an increase in own capital and rising reserves for loss and subordinated debt.

The transforming banks and the state-held Konsolidačná banka, š. p. ú., taken together, fell over Sk 32 billion short of the 8% capital adequacy mark in December 1998.

1999 – as at 30 June 1999, the above banks were more than Sk 43 billion away from the required capital adequacy level, the banking sector as a whole saw its capital adequacy gap widen to Sk 44.6 billion.

The capital adequacy indicator as such does not allow a precise qualitative assessment of any given bank, in particular when comparing banks internationally over longer periods of time. The reason is that the ratio calculation methodology is subject to frequent changes, without the necessary timing co-ordination in their implementation. As a result, all we can tell is whether a bank passed or failed, or compare banks operating in a given country at a time the capital adequacy methodology was the same.

Lack of long-term funds

Slovak banks are strapped for long-term financing resources. Despite a mounting share of time deposits in the banking sector, which alleviates some of the liquidity pressures, their maturity structure has long been dominated by short-term deposits (see Table 1). Given the needs for long-term funding, this is a reason for some serious concerns.

Table 1 Deposit structure development since 1993: [1]

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Total Sk deposits	100	100	100	100	100	100
there of: short-term	73.5	73.6	71.9	72.4	73.2	73.8
medium-term	23.0	22.9	21.6	20.8	18.5	17.5
long/term	3.5	3.4	6.5	6.8	8.3	8.5

[1] Slovak Monetary Development Reports for 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998.

Table 2 Loan structure since 1993: [1]

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Total Sk loans	100.0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
there of: short-term	34.8	37.2	36.7	40.6	40.2	40.4	32.6	36.8
medium-term	20.5	18.2	19.9	20.9	22.6	22.9	37.5	36.3
long-term	44.7	44.6	43.4	38.5	37.1	36.3	29.9	26.9

[1] Slovak Monetary Development Reports for 1993 – 2000

Bad loans

One of the problems which surfaced as we have laid the foundations for a banking industry in the early 1990s and which adds a fair share to the banks', in particular transforming ones', predicament, is the loan portfolio quality, or rather the lack of it, measured by its return and reproduction rates.

For one thing, our banks had to face rampant loan defaults, with their share growing relentlessly (see Table 3). But what makes the matters worse is the upsurge of non-performing loans, which banks classify as loss-making. In commercial banks, liquidity and efficiency hinge on loan recoveries. The greater the share of loans in total assets, the stronger their dependence.

Table 3 Classified assets in 1993 – 2000 (Sk million)[1]

	VÚB, a. s.	IaRB, a. s.	SLSP, a. s.
1993	16 156.4	4 447.3	3 050.5
1994	33 594.9	6 328.9	13 635.1
1995	39 394.0	–	–
1996	34 152.9	–	–
1997	35 316.5	–	–
1998[2]	42 606.1	7 449.4	22 863.7
1999	21 671.2	2 452.5	8 354.1
2000	9 707.3	174.7	1 858.4

[1]Data taken from NBS materials. A „-" means data was unavailable
[2]In 1998, 1999 and 2000, classified assets are shown net of provisions.
[3]NBS Statistics 1997, 1998.

The share of transforming banks in total non-performing loans soared from 13% in 1997 to 68.58% in the first quarter of 1998.

One big chunk of the bad loans goes back to the early 1990s – in transforming banks – as a by-product of sweeping social reforms and the arrival of new forms of ownership, in particular private. The repayment of both the principal and interests on a large amount of loans drawn from the banking sector was frozen as a result of changes in ownership. Another portion of non-performing loans was a legacy of the socialist economy, extended on non-market terms. As this situation had an extremely grave impact on everything from savings, to pricing policy, banking sector liquidity and, ultimately, the economy, the National Property Fund decided to pump over Sk 14 billion in fresh capital into VÚB, a. s. and IaRB, and some Sk 30 billion worth of their non-performing loans were taken over by Konsolidačná banka, š. p. ú. However, these efforts proved futile to free the banks from their bad-loan worries for good (see Table 3). Their bad assets have risen constantly, with the round of culprits including a series of radical changes coming in the wake of economic reforms, political interventions, management failures and non-professional bank staff attitudes, as well as the usual degree of risk exposure on a certain amount of loans. Since these disruptions afflicted not only the banking industry, but soon ended up plaguing the entire corporate sector, it was critical to step up the loan treatment process. In commercial banks, this meant the restructuring of their loan portfolios, initiated by the NBS's decree on „Rules for the Valuation of Assets and Off-Balance Sheet Liabilities According to Inherent Risks and for the Provisioning for These Risks" in March 1995. The regulation was designed to set out the rules for proper reporting and valuation of banks' assets and off-balance sheet liabilities, which would take into account the risks of losses they presented. Under the decree, assets were to be classified into five categories, depending on how long they were overdue. To cover possible losses – as the regulation goes – banks, in line with the prudent banking principle, were supposed to set aside provisions or reserves at a certain rate and, starting from March 1995, were required to provisions for 100% of the nominal value of interests due at the end of each year on all classified assets.

Banks were given until the end of 1995 to prepare their restructuring projects with the aim to shed bad loans from their balance sheets within the next three years. If this was going to happen, it was necessary to ensure legislative support and amend certain existing laws. However, the imperfections of the Slovak law and a promised, but not forthcoming, assistance from the Slovak cabinet, foiled the restructuring plans eventually.

The failure to address the bad loan issue has adverse repercussions on banks:

• banks' profitability is falling as there are less assets to sell as loans, which results in declining total interest income;

• loan losses reduce the total net interest margin, lowering the odds for a major interest rate decline;

• high risk exposure in loan transactions leaves banks with no choice but to shift their lending capacity to less risky trade in securities, in particular the risk-free Treasuries;

• banks' effort and obligation under the law on standard liquidity and rate of return is becoming another factor taxing the amount of capital banks could loan out to their customers.

Yet another problem marring and distorting banks' financial records lied in the fact that, in that period, banks were required to also include in their income interests accrued, though not received, on outstanding loans. As a result, banks were reporting profits which did not exist. Before long, the total of overdue interests exceeded a third of total classified assets and kept soaring (in VÚB, a. s. alone, default interests gained over Sk 5 billion every year). Taxes levied on fictional profits not only bleed the banks, but end up affecting the entire national economy.

As required by the NBS Decree No. 3/1995, in 1995 banks began to categorise their loan portfolios. This led to an improved situation in 1996, when new provisions and reserves for risky loans outpaced the growth in classified assets. However, total coverage for classified loans was still short of the level needed for achieving the required capital adequacy at VÚB, a. s., SLSP, IaRB, and Konsolidačná banka, š. p. ú. Moreover, things started to get worse as both banking and corporate restructuring were put on hold, leading to a sharp growth in classified assets in 1997 and 1998, in particular in the banks mentioned above. Needless to say, the whole situation had an adverse impact on loan portfolio structure across the entire Slovak banking industry. For illustration:

The combined outstanding assets (principal) of the entire banking sector weighed in at Sk 524,497,769,000 as at 31 December 1997. Classified loans came in at Sk 85,299,980,000, with non-standard loans accounting for Sk 7,297,218,000, dubious and disputable at Sk 8,672,795,000, and non-performing adding up to Sk 69,329,967,000. In the first quarter of 1998, total outstanding loans mounted to Sk 548,104,044,000, with standard loans accounting for Sk 398,742,268,000, standard loans with caution at Sk 61,678,709,000, non-standard at Sk 8,373,330,000, dubious and disputable at Sk 8,398,463,000, and non-performing at Sk 70,906,274,000. During 1998, industry-wide classified assets posted a jump by over Sk 25,000,000,000 to more than Sk 145,000,000,000. Likewise, in 1999 the trend came on even stronger as classified loans climbed all the way to Sk 166,000,000,000 as of 30 June 1999 (see Table below).

It was only natural that the situation fuelled further growth in unsecured expected losses, i.e. the gap between existing reserves and provisions, and classified assets. Whereas in 1996 and 1997 unsecured expected losses actually fell from Sk 16,900,000,000 at the end of 1995 to Sk 12,100,000,000 in 1996 – by 31 December 1998 there were over Sk 19,300,000,000. At a 30 June 1999 reading, unsecured expected losses were taken at more than Sk 27,000,000,000 only to swell further to Sk 29,272,000,000 by 31 March 2000. (The result was influenced by the unsecured expected loss of Konsolidačná banka, š. p. ú., Bratislava).

Table 4

Type of loans	31. 12. 1997	31. 3. 1998	31. 12. 1998	30. 6. 1999
total loans	524 497 769	548 104 044		
classified	85 299 980		145 000 000	166 000 000
non-standard	7 297 218	8 373 330		
dubious and disputable	8 627 795	8398 463		
non-performing	69 329 967	70 906 274		

Source: NBS Statistics

To be continued in issue 10/2001

Národná banka Slovenska

DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 31. 07. 2001 v mil. Sk

AKTÍVA			Zmena oproti 20.07.2001
1 Zlato		1,027.2	(0.0)
2 Vklady v MMF		5,293.4	(61.4)
3 Vklady v zahraničných bankách a medzinárodných inštitúciáchv cudzej mene		4,289.6	(1,936.4)
3.1 Vklady v zahraničných bankách	3,461.6		(1,924.6)
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	828.0		(11.8)
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene		15,446.2	(-534.2)
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám		33,668.3	(-230.0)
5.1 Pohľadávky z refinancovania	7,066.4		(-12.6)
5.2 Ostatné pohľadávky	26,601.9		(-217.4)
6 Cenné papiere		184,989.7	(6,126.9)
6.1 Zahraničné v cudzej mene	184,989.7		(6,126.9)
6.2 Štátne v slovenských korunách	0.0		(0.0)
6.3 Ostatné v slovenských korunách	0.0		(0.0)
7 Majetkové účastiny		144.8	(0.0)
7.1 Zahraničné v cudzej mene	24.8		(0.0)
7.2 Ostatné	120.0		(0.0)
8 Ostatné aktíva		14,664.4	(-2,412.9)
8.1 Úvery klientom	412.5		(-22.8)
8.2 Ostatné	14,251.9		(-2,390.1)
		259,523.6	(4,947.6)

PASÍVA			Zmena oproti 20.07.2001
1 Emisia obeživa		77,475.9	(-3,173.7)
2 Záväzky voči MMF		5,293.7	(61.4)
3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám		23,356.1	(2,886.7)
3.1 V cudzej mene	22,656.8		(2,886.7)
3.2 V slovenských korunách	699.3		(0.0)
4 Emitované cenné papiere		18,910.0	(0.0)
4.1 V zahraničí v cudzej mene	0.0		(0.0)
4.2 Ostatné	18,910.0		(0.0)
5 Záväzky voči tuzemským bankám		65,100.9	(959.1)
5.1 Peňažné rezervy bánk	29,302.8		(-530.4)
5.2 Ostatné	35,798.1		(1,489.5)
6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu		18,543.2	(1,531.6)
6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	7,500.8		(628.3)
6.2 Štátne fondy	11,042.4		(903.3)
7 Ostatné pasíva		37,731.0	(38.6)
7.1 Vklady klientov	8,714.7		(2,074.2)
7.2 Ostatné	29,016.3		(-2,035.6)
8 Čisté obchodné imanie		13,112.8	(2,643.9)
8.1 Vlastný kapitál	10,468.9		(0.0)
8.2 Ostatné vlastné prostriedky	2,643.9		(2,643.9)
		259,523.6	(4,947.6)

Ing. Marián Jusko, CSc. v. r.
guvernér

Ing. Anna Pastuchová, PhD. v. r.
vrchná riaditeľka úseku informatiky

Národná banka Slovenska

DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 10. 08. 2001 v mil. Sk

AKTÍVA			Zmena oproti 31.07.2001
1. Zlato		1,027.2	(0.0)
2 Vklady v MMF v cudzej mene		5,206.7	(-86.7)
3 Vklady v zahraničných bankách a medzinárodných inštitúciách v cudzej mene		4,082.9	(-206.7)
3.1 Vklady v zahraničných bankách	3,272.6		(-189.0)
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	810.3		(-17.7)
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene		14,936.0	(-510.2)
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám		33,573.6	(-94.7)
5.1 Pohľadávky z refinancovania	6,996.9		(-69.5)
5.2 Ostatné pohľadávky	26,576.7		(-25.2)
6 Cenné papiere		180,284.5	(-4,705.2)
6.1 Zahraničné v cudzej mene	180,284.5		(-4,705.2)
6.2 Štátne v slovenských korunách	0.0		(0.0)
6.3 Ostatné v slovenských korunách	0.0		(0.0)
7 Majetkové účastiny		144.8	(0.0)
7.1 Zahraničné v cudzej mene	24.8		(0.0)
7.2 Ostatné	120.0		(0.0)
8 Ostatné aktíva		16,646.7	(1,982.3)
8.1 Úvery klientom	409.4		(-3.1)
8.2 Ostatné	16,237.3		(1,985.4)
		255,902.4	(-3,621.2)

PASÍVA			Zmena oproti 31.07.2001
1. Emisia obeživa		78,929.6	(1,453.7)
2 Záväzky voči MMF v cudzej mene		5,207.0	(-86.7)
3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám		20,401.3	(-2,954.8)
3.1 V cudzej mene	19,702.0		(-2,954.8)
3.2 V slovenských korunách	699.3		(0.0)
4 Emitované cenné papiere		13,660.0	(-5,250.0)
4.1 V zahraničí v cudzej mene	0.0		(0.0)
4.2 Ostatné	13,660.0		(-5,250.0)
5 Záväzky voči tuzemským bankám		70,428.8	(5,327.9)
5.1 Peňažné rezervy bánk	31,973.2		(2,670.4)
5.2 Ostatné	38,455.6		(2,657.5)
6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu		16,718.1	(-1,825.1)
6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	6,631.3		(-869.5)
6.2 Štátne fondy	10,086.8		(-955.6)
7 Ostatné pasíva		37,704.1	(-26.9)
7.1 Vklady klientov	9,040.3		(325.6)
7.2 Ostatné	28,663.8		(-352.5)
8 Čisté obchodné imanie		12,853.5	(-259.3)
8.1 Vlastný kapitál	10,468.9		(0.0)
8.2 Ostatné vlastné prostriedky	2,384.6		(-259.3)
		255,902.4	(-3,621.2)

Ing. Marián Jusko, CSc. v. r.
guvernér

Ing. Anna Pastuchová, PhD. v. r.
vrchná riaditeľka úseku informatiky

Národná banka Slovenska

DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 20. 8. 2001 v mil. Sk

AKTÍVA			Zmena oproti 10.08.2001
1 Zlato		1,027.2	(0.0)
2 Vklady v MMF v cudzej mene		5,174.7	(-32.0)
3 Vklady v zahraničných bankách a medzinárodných inštitúciách v cudzej mene		3,849.3	(-233.6)
3.1 Vklady v zahraničných bankách	3,055.5		(-217.1)
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	793.8		(-16.5)
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene		16,646.3	(1,710.3)
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám		33,468.7	(-104.9)
5.1 Pohľadávky z refinancovania	6,875.7		(-121.2)
5.2 Ostatné pohľadávky	26,593.0		(16.3)
6 Cenné papiere		178,006.5	(-2,278.0)
6.1 Zahraničné v cudzej mene	178,006.5		(-2,278.0)
6.2 Štátne v slovenských korunách	0.0		(0.0)
6.3 Ostatné v slovenských korunách	0.0		(0.0)
7 Majetkové účastiny		144.8	(0.0)
7.1 Zahraničné v cudzej mene	24.8		(0.0)
7.2 Ostatné	120.0		(0.0)
8 Ostatné aktíva		15,705.5	(-941.2)
8.1 Úvery klientom	409.1		(-0.3)
8.2 Ostatné	15,296.4		(-940.9)
		254,023.0	(-1,879.4)

PASÍVA			Zmena oproti 10.08.2001
1 Emisia obeživa		80,651.2	(1,721.6)
2 Záväzky voči MMF v cudzej mene		5,175.0	(-32.0)
3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám		20,052.5	(-348.8)
3.1 V cudzej mene	19,353.2		(-348.8)
3.2 V slovenských korunách	699.3		(0.0)
4 Emitované cenné papiere		13,660.0	(0.0)
4.1 V zahraničí v cudzej mene	0.0		(0.0)
4.2 Ostatné	13,660.0		(0.0)
5 Záväzky voči tuzemským bankám		68,170.4	(-2,258.4)
5.1 Peňažné rezervy bánk	30,730.2		(-1,243.0)
5.2 Ostatné	37,440.2		(-1,015.4)
6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu		16,966.2	(248.1)
6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	7,149.6		(518.3)
6.2 Štátne fondy	9,816.6		(-270.2)
7 Ostatné pasíva		36,690.2	(-1,013.9)
7.1 Vklady klientov	8,802.7		(-237.6)
7.2 Ostatné	27,887.5		(-776.3)
8 Čisté obchodné imanie		12,657.5	(-196.0)
8.1 Vlastný kapitál	10,468.9		(0.0)
8.2 Ostatné vlastné prostriedky	2,188.6		(-196.0)
		254,023.0	(-1,879.4)

Ing. Marián Jusko, CSc. v. r.
guvernér

Ing. Anna Pastuchová, PhD. v. r.
vrchná riaditeľka úseku informatiky

Časový harmonogram dekádnych bilancií je k dispozícii na internetovej adrese: http://www.nbs.sk

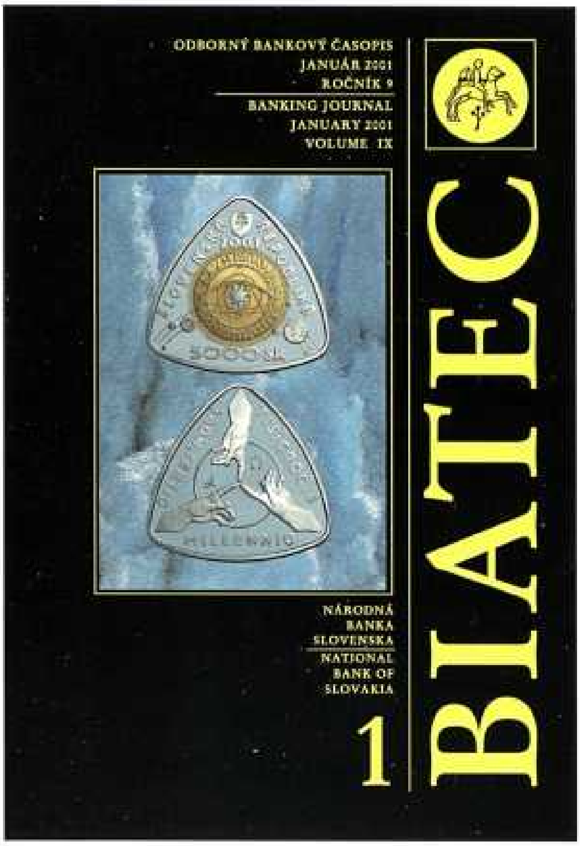

BIATEC, odborný bankový časopis s anglickou prílohou, vychádza už deviaty rok ako mesačník. Časopis vydáva Národná banka Slovenska. Bude nás tešiť, ak zaujme aj Vás.

Objednávky na predplatné časopisu prijíma:
Privátna novinová služba, a. s.
Záhradnícka 151
821 08 Bratislava
a redakcia BIATEC, Štúrova 2,
813 25 Bratislava

Tel.: 595 33 542, 595 33 543, fax: 529 68 524
Internet: http://www.nbs.s

Cena 1 výtlačku je 19,10 Sk vrátane DPH + poštovné
Ročné predplatné 229 Sk vrátane DPH + poštovné

Ponúkame možnosť účinnej prezentácie firmám a organizáciám poskytujúcim služby v oblasti finančníctva, bankovníctva a poisťovníctva.

Časopis formátu A/4 (210 x 297 mm) vychádza na 44 farebných stranách.
Inzerát možno umiestniť na 2. a 4. strane obálky i v textovej časti časopisu.

Obálka
- 4. strana (celostranový farebný inzerát) 30 000 Sk + DPH
- 2. strana (celostranový farebný inzerát) 26 000 Sk + DPH

Vnútorné strany
- celostranový farebný inzerát 17 000 Sk + DPH
- celostranový čb inzerát 12 000 Sk + DPH

Zľavy
- pri dvoch opakovaniach – 5 %
- pri troch opakovaniach – 10 % (možnosť ceny dohodou)
- pri celoročnej objednávke – 20 % (možnosť ceny dohodou)

Raster
- farebná tlač 80 liniek/cm^2
- čb 60–70 liniek/cm^2